Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MIHALA BOBEKA [*MICHAL BOBEK*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 3. septembrī[1]

Lieta C-620/19

Land Nordrhein-Westfalen
pret
D.-H. T., kas rīkojas kā maksātnespējas administrators attiecībā uz *J & S Service UG* mantu

(*Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesas kompetence – Atsauce valsts tiesību aktos uz Savienības tiesību normām – *Dzodzi* judikatūra – Tieša un beznosacījumu atsauce – Interese nodrošināt jēdzienisku vienveidību – Regula (ES) 2016/679 – Datu aizsardzība – Ierobežojumi – 23. panta 1. punkta e) un j) apakšpunkts – Civilprasību izpilde – Maksātnespējas procedūras – Nodokļu iestādes

I. Ievads

1. Saskaņā ar LESD 267. pantu lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāattiecas uz Līgumu interpretāciju vai Savienības iestāžu, struktūru, biroju vai aģentūru tiesību aktu spēkā esamību un interpretāciju. Saskaņā ar šo tiesību normu viens no nosacījumiem attiecībā uz Tiesas kompetenci ir tāds, ka Savienības tiesību akts, kura interpretācija tiek lūgta, ir piemērojams pamatlietā un šī piemērojamība parasti ir paredzēta pašā attiecīgajā Savienības tiesību aktā.

2. Tiesa tomēr, sākot no sprieduma *Dzodzi* lietā[2], ir noteikusi, ka Līgumi neizslēdz Tiesas kompetenci attiecībā uz lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu par tādām Savienības tiesību normām, kuras nav *tieši* (proti, pamatojoties uz pašos šajos Savienības tiesību aktos ietvertajiem noteikumiem) piemērojamas lietas faktiem, bet gan šie noteikumi ir piemērojami *netieši* (proti, ar valsts tiesību aktos iekļautu atsauci (norādi), kas faktiski paplašina Savienības tiesību piemērošanas jomu). Tādējādi Tiesa ir nospriedusi – ja risinājumi, kuri valsts tiesību aktos ir sniegti situācijām, uz kurām neattiecas aplūkotā Savienības tiesību akta piemērošanas joma, atbilst tiem, kādi ir paredzēti minētajā Savienības tiesību aktā, Savienības interesēs noteikti ir tas, ka nolūkā nepieļaut turpmākas interpretācijas atšķirības normas, kuras ir pārņemtas no šī tiesību akta, tiek interpretētas vienveidīgi.

3. Lai arī šī atziņa pēc tam tika apstiprināta un piemērota vairākās turpmākās lietās (turpmāk tekstā – "*Dzodzi* judikatūra"[3]), Tiesas kompetences robežas šādās situācijās līdz pat šodienai joprojām ir visai neskaidras.

1 Oriģinālvaloda – angļu.

2 Spriedums, 1990. gada 18. oktobris (C-297/88 un C-197/89, EU:C:1990:360) (turpmāk tekstā – "*Dzodzi*").

3 Pati Tiesa šo judikatūras virzienu ir nodēvējusi par "*Dzodzi* judikatūras virzienu" 1997. gada 17. jūlija spriedumā lietā *Leur-Bloem* (C-28/95, EU:C:1997:369, 27. punkts) un 1997. gada 17. jūlija spriedumā lietā *Giloy* (C-130/95, EU:C:1997:372, 23. punkts).

4. Šajā lietā šis judikatūras virziens sasniedz savas ārējās robežas. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa, Vācija) lūdz Tiesu interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula)[4] 23. panta 1. punkta e) un j) apakšpunktu, lai gan šī tiesību norma nav tieši piemērojama pamatlietā aplūkotajai situācijai. Patiešām, šī situācija vairāku iemeslu dēļ neietilpst Regulas 2016/679 piemērošanas jomā. Tās 23. panta 1. punkts iesniedzējtiesā aplūkotajai situācijai ir padarīts piemērojams, tikai pamatojoties uz atsauci, kas ir ietverta piemērojamajos valsts tiesību aktos.

5. Šajā lietā Tiesa tādējādi tiek aicināta precizēt, cik tālu loģiku par valsts tiesību aktos iekļautu atsauci, kas aizsākās *Dzodzi* lietā, var saprātīgi izmantot scenārijā, kurā iesniedzējtiesa saskaras ar to, ka tai – ņemot vērā nevis vienu, bet gan vairākus valsts likumdevēja iestrādātus Savienības tiesību normas piemērošanas jomas paplašinājumus – ir jāinterpretē minētā Savienības tiesību norma, kurā, manuprāt, nav teikts nekas noderīgs par iesniedzējtiesā izskatāmo konkrēto lietu.

II. Tiesiskais regulējums

A. Savienības tiesības

6. Regulas 2016/679 2., 4. un 73. apsvērumā ir noteikts:

"(2) Noteikumiem par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un tās principiem neatkarīgi no fizisko personu valstspiederības vai dzīvesvietas būtu jāievēro pamattiesības un pamatbrīvības un jo īpaši tiesības uz personas datu aizsardzību. [..]

[..]

(4) Personas datu apstrāde būtu jāveido tā, lai tā kalpotu cilvēkam. Tiesības uz personas datu aizsardzību nav absolūta prerogatīva; tās ir jāņem vērā saistībā ar to funkciju sabiedrībā un jālīdzsvaro ar citām pamattiesībām saskaņā ar proporcionalitātes principu. Šajā regulā ir ievērotas visas pamattiesības, brīvības un principi, kas atzīti [Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – "Harta")] un ietverti Līgumos, jo īpaši privātās un ģimenes dzīves, mājokļa un saziņas neaizskaramība, personas datu aizsardzība, domu, pārliecības un ticības brīvība, vārda un informācijas brīvība, darījumdarbības brīvība, tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu un kultūru, reliģiju un valodu daudzveidība.

[..]

(73) Ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem var piemērot ierobežojumus attiecībā uz konkrētiem principiem un tiesībām uz informāciju, piekļuvi personas datiem, to labošanu vai dzēšanu, tiesībām uz datu pārnešanu, tiesībām iebilst, lēmumiem, kas pamatojas uz profilēšanu, kā arī attiecībā uz ziņošanu datu subjektam par personas datu aizsardzības pārkāpumiem un attiecībā uz dažiem ar to saistītiem pārziņu pienākumiem, ciktāl tas demokrātiskā sabiedrībā ir nepieciešami un samērīgi, lai garantētu sabiedrisko drošību, tostarp cilvēka dzīvības aizsardzību, jo īpaši, reaģējot uz dabas vai cilvēka izraisītām katastrofām, lai garantētu noziedzīgu nodarījumu novēršanu, izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības par tiem, vai kriminālsodu izpildi, tostarp lai pasargātu no draudiem sabiedriskajai drošībai un tos novērstu, vai lai garantētu reglamentēto profesiju ētikas kodeksu pārkāpumu novēršanu, izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības par tiem, citus svarīgus Savienības vai dalībvalsts vispārējo sabiedrības interešu mērķus, jo īpaši svarīgas

4 OV 2016, L 119, 1. lpp.

Savienības vai dalībvalsts ekonomiskās vai finanšu intereses, tādu publisku reģistru uzturēšanu, kuri vajadzīgi vispārēju sabiedrības interešu dēļ, arhivētu personas datu turpmāku apstrādi, lai sniegtu konkrētu informāciju saistībā ar politisko izturēšanos bijušo totalitāro valsts režīmu laikā, vai datu subjekta vai citu personu tiesību un brīvību aizsardzību, tostarp sociālo aizsardzību, sabiedrības veselību un humanitārus mērķus. Minētajiem ierobežojumiem vajadzētu būt saskaņā ar prasībām, kas izklāstītas Hartā un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā."

7. Regulas 2016/679 1. pantā ("Priekšmets un mērķi") ir noteikts:

"1. Šī regula paredz noteikumus fizisku personu aizsardzībai attiecībā uz personas datu apstrādi un noteikumus personas datu brīvai apritei.

2. Šī regula aizsargā fizisku personu pamattiesības un pamatbrīvības un jo īpaši to tiesības uz personas datu aizsardzību.

[..]"

8. Regulas 2016/679 23. pants ("Ierobežojumi") ir noslēdzošais noteikums III nodaļā, kas attiecas uz datu subjekta tiesībām. Tajā ir noteikts:

"1. Saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami datu pārzinim vai apstrādātājam, ar leģislatīvu pasākumu var ierobežot to pienākumu un tiesību darbības jomu, kas paredzēti 12.–22. pantā un 34. pantā, kā arī 5. pantā, ciktāl tā noteikumi atbilst 12.–22. pantā paredzētajām tiesībām un pienākumiem, – ja ar šādu ierobežojumu tiek ievērota pamattiesību un pamatbrīvību būtība un tas demokrātiskā sabiedrībā ir nepieciešams un samērīgs, lai garantētu:

[..]

e) citus svarīgus Savienības vai dalībvalsts vispārējo sabiedrības interešu mērķus, jo īpaši Savienībai vai dalībvalstij svarīgas ekonomiskās vai finanšu intereses, tostarp monetāros, budžeta un nodokļu jautājumus, sabiedrības veselību un sociālo nodrošinājumu;

[..]

j) civilprasību izpildi."

B. Valsts tiesības

9. *Abgabenordnung* (Vācijas Nodokļu kodekss; turpmāk tekstā – "*AO*"), kas grozīts ar 2017. gada 17. jūlija likumu [5], 2.a pantā ("Tiesību normu par personas datu apstrādi piemērošanas joma") ir noteikts:

"(3) Šī likuma un nodokļu likumu tiesību normas par personas datu apstrādi nepiemēro, ja tieši vai saskaņā ar 5. punktu *mutatis mutandis* ir piemērojamas Eiropas Savienības tiesības, it īpaši Regula (ES) 2016/679 [..] attiecīgi spēkā esošajā redakcijā.

[..]

5 Likums, kas stājās spēkā 2018. gada 25. maijā.

(5) Ja nav noteikts citādi, *mutatis mutandis* ir piemērojamas Regulas (ES) 2016/679, šī likuma un nodokļu likumu tiesību normas par fizisku personu datu apstrādi saistībā ar informāciju, kas attiecas uz identificētām vai identificējamām

1. mirušām fiziskām personām vai

2. juridiskām personām, tiesībspējīgām vai tiesībnespējīgām personu apvienībām vai īpašuma masām."

10. *AO* 32.b pantā ("Finanšu iestādes pienākums sniegt informāciju, ja personas dati nav iegūti no datu subjekta") ir noteikts:

"(1) Finanšu iestādei nav pienākuma sniegt informāciju datu subjektam atbilstoši Regulas (ES) 2016/679 14. panta 1., 2. un 4. punktam papildus Regulas (ES) 2016/679 14. panta 5. punktā un [*AO*] 31.c panta 2. punktā minētajiem izņēmumiem,

1. ja informācijas sniegšana

   a) apdraudētu finanšu iestāžu vai citu valsts iestāžu kompetencē ietilpstošu uzdevumu pienācīgu izpildi Regulas (ES) 2016/679 23. panta 1. punkta d)–h) apakšpunkta izpratnē vai

   b) [..]

un tāpēc datu subjekta interesēm uz informācijas sniegšanu ir sekundāra nozīme. 32.a panta 2. punktu piemēro *mutatis mutandis*."

11. *AO* 32.c pantā ("Datu subjekta piekļuves tiesības") ir noteikts:

"(1) Datu subjektam nav tiesību pieprasīt no finanšu iestādes piekļuvi atbilstoši Regulas (ES) 2016/679 15. pantam, ja

1. datu subjekts nav jāinformē saskaņā ar 32.b panta 1. vai 2. punktu,

2. informācijas sniegšana ietekmētu tiesību subjekta, kam piederīga finanšu iestāde, iespējas izvirzīt, īstenot vai aizstāvēt civiltiesiskus prasījumus vai aizstāvēties pret civiltiesiskiem prasījumiem, kas pret to ir izvirzīti, Regulas (ES) 2016/679 23. panta 1. punkta j) apakšpunkta izpratnē; finanšu iestādes pienākums sniegt informāciju saskaņā ar civiltiesībām paliek neskarts,

[..]."

12. *AO* 32.e pantā ("Saistība ar citām informācijas piekļuves un informācijas sniegšanas tiesībām") ir noteikts:

"Ja datu subjektam vai trešajai personai saskaņā ar 2005. gada 5. septembra Informācijas brīvības likumu [..] attiecīgi spēkā esošajā redakcijā vai attiecīgajiem federālo zemju likumiem ir tiesības piekļūt finanšu iestādes informācijai, *mutatis mutandis* ir piemērojams Regulas (ES) 2016/679 12.–15. pants, skatīti kopā ar 32.a–32.d pantu. Plašākas tiesības uz informāciju saistībā ar nodokļu datiem šajā ziņā ir izslēgtas. [..]"

13. Saskaņā ar grozītā *Insolvenzordnung* (1994. gada 5. oktobra Maksātnespējas likums) 129. panta 1. punktu:

"Maksātnespējas administrators var apstrīdēt [..] tiesību aktus, kas izpildīti pirms maksātnespējas procedūras sākšanas un kas kaitē kreditoriem."

14. Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 143. panta 1. punkta pirmo teikumu sekmīgas apstrīdēšanas tiesiskās sekas ir tādas, ka attiecīgā maksājuma saņēmējam tas ir jāatmaksā maksātnespējīgās personas īpašumā.

15. Saskaņā ar šī likuma 144. panta 1. punktu saņēmēja sākotnējie prasījumi pret maksātnespējīgo parādnieku ir atjaunoti. Šis prasījums ir jāapmierina no maksātnespējīgā parādnieka mantas.

16. Grozītā 2001. gada 27. novembra *Gesetz über die Freiheit des Zugangs zu Informationen für das Land Nordrhein-Westfalen* (Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes Likums par informācijas brīvību; turpmāk tekstā – "Informācijas brīvības likums") 2. pants ("Piemērošanas joma") ir formulēts šādi:

"(1) Šo likumu piemēro publisko iestāžu administratīvajai darbībai [..]. Saskaņā ar šo likumu publiska iestāde ir ikviena struktūra, kas veic publiskās administrācijas uzdevumus.

[..]"

17. Minētā likuma 4. pantā ("Tiesības uz informāciju") ir noteikts:

"(1) Saskaņā ar šo likumu jebkura fiziska persona, vēršoties pret 2. pantā minētajām struktūrām, var pieprasīt tiesības piekļūt oficiālai informācijai, kas ir šīs struktūras rīcībā.

(2) Jebkādas īpašās tiesību normas par piekļuvi administratīvajai informācijai, informācijas sniegšanu vai piekļuves lietas materiāliem piešķiršanu ir pārākas par šī likuma noteikumiem. [..]"

III. Fakti, tiesvedība valsts tiesās un prejudiciālie jautājumi

18. Prasītājs pamatlietā ir sabiedrības *J & S Service UG* maksātnespējas administrators. Šajā statusā viņš lūdza, lai nodokļu administrācija sniedz noteiktu informāciju par viņa administrētās maksātnespējīgās sabiedrības stāvokli nodokļu jomā, lai izvērtētu iespēju pret kompetento nodokļu iestādi celt atcelšanas prasību maksātnespējas procesā.

19. Prasītājs iesniedza šo lūgumu, pamatojoties uz Informācijas brīvības likumu. Proti, prasītājs lūdza informāciju par iespējamiem izpildes pasākumiem un pret šo sabiedrību īstenotiem faktiskiem izpildes pasākumiem, maksājumiem, kas saņemti no šīs sabiedrības, un datumu, kurā nodokļu iestādes ir uzzinājušas par šīs sabiedrības maksātnespējas statusu. Prasītājs arī lūdza izrakstus no šīs sabiedrības grāmatvedības pārskatiem attiecībā uz visiem nodokļiem par laika posmu no 2014. gada marta līdz 2015. gada jūnijam.

20. Nodokļu administrācija esot noraidījusi prasītāja lūgumu par piekļuvi informācijai. Prasītājs apstrīdējis šo lēmumu *Verwaltungsgericht* (Administratīvā tiesa, Vācija), kas prasību būtībā apmierināja. Federālās zemes apelācijas sūdzību *Oberverwaltungsgericht* (Federālās zemes Augstākā administratīvā tiesa, Vācija) noraidīja. Minētā tiesa uzskatīja, ka īpašās tiesību normas nodokļu noslēpuma jomā neizslēdz tiesības uz informāciju, kas paredzētas federālās zemes Informācijas brīvības likumā. Lai gan vispārīgi šāda veida informācijai varētu piemērot nodokļu slepenību, tas tā noteikti neesot attiecībā uz sabiedrības maksātnespējas administratoru, uz kuru šī informācija attiecas.

21. Federālā zeme pēc tam iesniedza kasācijas sūdzību *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa). Tā kā šai tiesai bija radušās šaubas par Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta – proti, tiesību normas, uz kuru ir sniegta atsauce noteikumos par nodokļu noslēpumu, – pareizu interpretāciju, tā nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Regulas [2016/679] 23. panta 1. punkta j) apakšpunkta mērķis ir arī finanšu iestāžu interešu aizsardzība?

2) Ja tas tā ir, vai formulējums "civilprasību izpilde" attiecas arī uz finanšu iestāžu aizstāvību pret civiltiesiskām prasībām un vai tām jau ir jābūt celtām?

3) Vai atbilstoši Regulas [2016/679] 23. panta 1. punkta e) apakšpunktā ietvertajam tiesiskajam regulējumam, lai aizsargātu svarīgas dalībvalsts finanšu intereses nodokļu jautājumos, var tikt ierobežotas piekļuves tiesības saskaņā ar Regulas [2016/679] 15. pantu, lai novērstu civiltiesisku atcelšanas prasījumu izvirzīšanu pret finanšu iestādi maksātnespējas procesā?"

22. Šajā tiesvedībā rakstveida apsvērumus iesniedza Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme, Čehijas, Vācijas un Polijas valdības, kā arī Eiropas Komisija.

IV. Analīze

23. *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) uzdotie trīs jautājumi attiecas uz Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta e) un j) apakšpunkta interpretāciju. Tomēr nav strīda par to, ka šī tiesību norma nav tieši piemērojama pamatlietā aplūkotajai situācijai. Kā paskaidro iesniedzējtiesa, 23. panta 1. punktu valsts likumdevējs ir padarījis netieši piemērojamu ar atsauci, kas iekļauta attiecīgajās valsts tiesību normās.

24. Šādos apstākļos, lai atbildētu uz uzdotajiem jautājumiem, vispirms ir jāaplūko sākotnējais procesuālais jautājums, proti, vai Tiesas kompetencē ir atbildēt uz šajā lietā uzdotajiem jautājumiem.

25. Lietas dalībniekiem, kas iesniedza apsvērumus šajā tiesvedībā, šajā jautājumā bija atšķirīgi viedokļi – Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme, Polijas valdība un zināmā mērā Komisija izteica šaubas par Tiesas kompetenci, savukārt Čehijas un Vācijas valdības ieņēma pretēju nostāju.

26. Ņemot to vērā, šie secinājumi ir strukturēti šādi. Pirmkārt, es izvērtēšu Tiesas kompetenci šajā lietā (A). Tālab es izklāstīšu *Dzodzi* judikatūru (1), atgādinot tās pirmsākumus un paplašināšanu (a), kā arī Tiesas pakāpeniski ieviestos ierobežojumus (b). Ņemot vērā problēmas, kas var izrietēt no šīs judikatūras plašas piemērošanas, es ierosināšu Tiesai to konsolidēt (2). Pēc tam es piedāvāto juridisko struktūru piemērošu šajā lietā, secinot, ka, manuprāt, no Savienības tiesiskā regulējuma, kas tiek piesaukts konkrētajā jautājumā, ar kuru saskaras iesniedzējtiesa, nevar gūt nekādas lietderīgas norādes (3). Nonācis pie secinājuma, ka šī lieta nav Tiesas kompetencē, es tikai ļoti īsi un ciktāl tas patiešām loģiski ir iespējams pēc būtības aplūkošu trīs uzdotos jautājumus (B).

A. Tiesas kompetence

1. "Dzodzi" judikatūra

a) Pirmsākumi un paplašināšana

27. *Dzodzi* judikatūras pirmsākumi meklējami lietā *Thomasdünger*[6]. Minētajā lietā iesniedzējtiesa lūdza Tiesu interpretēt konkrētu kopējā muitas tarifa (turpmāk tekstā – "KMT") posteni. Tomēr attiecīgajā lietā runa bija par preču importu Vācijā no citas dalībvalsts, un tātad tā bija ārpus KMT piemērošanas jomas. Šis lūgums tika pamatots ar to, ka Vācijas iestādes attiecīgajās valsts tiesību normās bija atsaukušās uz KMT noteiktajiem posteņiem citā nolūkā.

6 Spriedums, 1985. gada 26. septembris (166/84, EU:C:1985:373).

28. Savos kodolīgajos secinājumos ģenerāladvokāts F. Dž. Mančīni [*F. G. Mancini*] bija rosinājis Tiesai atzīt, ka lieta nav tās kompetencē. Viņaprāt, Līgums nedeva Tiesai tiesības pieņemt nolēmumu, ja interpretējamie (tālaika) Kopienas noteikumi skar pušu intereses nevis tieši, bet *per relationem*. Viņa ieskatā, noteikumi, kas ir jāizvērtē vien tāpēc, ka valsts iestāde brīvi un vienpusēji nolēmusi tos izmantot kā atskaites sistēmu, lai noteiktu pati savas reglamentatīvās normas, nav Tiesas kompetencē [7].

29. Tomēr spriedumā Tiesa šo jautājumu neaplūkoja. Tiesa atsaucās uz pieņēmumu par prejudiciālo jautājumu atbilstību un tad pievērsās jautājumu būtībai [8].

30. Tiešs apstiprinājums par kompetenci atbildēt uz prejudiciālajiem lūgumiem šādos gadījumos parādījās *Dzodzi* lietā [9]. Attiecīgā lieta bija par miruša Beļģijas pilsoņa, kurš nekad nav izmantojis savu brīvību strādāt vai dzīvot citā dalībvalstī, laulātās (kas ir Togo valstspiederīgā) tiesībām uzturēties Beļģijā. Beļģijas tiesas norādītie Savienības tiesību akti acīmredzami nebija piemērojami, un lietai nebija pārrobežu elementa. Tomēr iesniedzējtiesa norādīja, ka saskaņā ar valsts tiesību aktiem pret Beļģijas pilsoņa laulāto ir jāattiecas tā, *it kā* viņš/viņa būtu Kopienas pilsonis(-e). Attiecīgi minētā tiesa jautāja Tiesai, vai *Dzodzi* kundze būtu tiesīga uzturēties un palikt Beļģijā, *ja viņas vīrs būtu bijis* nevis Beļģijas, bet citas dalībvalsts pilsonis.

31. Savos secinājumos ģenerāladvokāts M. Darmons [*M. Darmon*] ieteica Tiesai atzīt, ka tai nav kompetences. Proti, viņš uzsvēra, ka Kopienas tiesību sistēmas vienotību un konsekvenci neietekmē situācijas, kas neietilpst tās piemērošanas jomā, lai gan attiecīgās valsts tiesību normas, iespējams, ir līdzīgas Kopienas tiesību normām, kuru interpretācija tiek lūgta [10].

32. Tiesa nepiekrita ģenerāladvokāta ieteikumam. Tiesa savu kompetenci pamatoja, balstoties uz trim pamatapsvērumiem: i) atbilstības pieņēmums, ii) Līguma teksts skaidri neizslēdz jurisdikciju un iii) Kopienas intereses, ka, "lai novērstu turpmākas interpretācijas atšķirības, visi Kopienas noteikumi tiek interpretēti vienveidīgi neatkarīgi no tā, kādos apstākļos tie ir piemērojami" [11].

33. *Dzodzi* pēc tam kļuva par pastāvīgo judikatūru. Šī pieeja tika piemērota ne tikai ar pamatbrīvībām saistītajās lietās, bet arī lietās, kurās tika skatīta tostarp kopējā lauksaimniecības politika [12], patērētāju aizsardzība [13], nodokļu politika [14], sociālā politika [15] un konkurences tiesības [16].

34. Lai gan šajās lietās faktiskie un tiesiskie apstākļi bija atšķirīgi, vairākumā no tām, Tiesas ieskatā, īpaša nozīme bija *diviem elementiem*: i) faktam, ka valsts tiesību normās bija precīzi pārņemti attiecīgie Savienības noteikumi [17], un/vai ii) skaidri izteiktam (vai katrā ziņā skaidram) valsts likumdevēja nodomam saskaņot valsts tiesību aktus ar Savienības tiesībām. Tika uzskatīts, ka pēdējā

7 Ģenerāladvokāta F. Dž. Mančīni [*F. G. Mancini*] secinājumi lietā *Thomasdünger* (166/84, EU:C:1985:208, 1. un 2. punkts).

8 Spriedums, 1985. gada 26. septembris, *Thomasdünger* (166/84, EC:1985:373, 11. punkts).

9 Skat. iepriekš 2. zemsvītras piezīmi.

10 Secinājumi apvienotajās lietās *Dzodzi* (C-297/88 un C-197/89, EU:C:1990:274, 8.–11. punkts). Minētais ģenerāladvokāts tādu pašu nostāju bija paudis savos secinājumos lietā *Gmurzynska-Bscher* (C-231/89, EU:C:1990:276), kas tika sniegti tajā pašā dienā.

11 *Dzodzi*, 29.–43. punkts.

12 Skat., piemēram, spriedumu, 1992. gada 25. jūnijs, *Federconsorzi* (C-88/91, EU:C:1992:276).

13 Skat. tostarp spriedumu, 2012. gada 12. jūlijs, *SC Volksbank România* (C-602/10, EU:C:2012:443).

14 Skat. spriedumus, 1998. gada 3. decembris, *Schoonbroodt* (C-247/97, EU:C:1998:586), un 2001. gada 11. janvāris, *Kofisa Italia* (C-1/99, EU:C:2001:10).

15 Skat. tostarp spriedumu, 2013. gada 7. novembris, *Isbir* (C-522/12, EU:C:2013:711).

16 Skat. tostarp spriedumus, 2007. gada 11. decembris, *ETI* u.c. (C-280/06, EU:C:2007:775), un 2013. gada 14. marts, *Allianz Hungária Biztosító* u.c. (C-32/11, EU:C:2013:160).

17 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 4. decembris, *FNV Kunsten Informatie en Media* (C-413/13, EU:C:2014:2411, 19. punkts); 2015. gada 26. novembris, *Maxima* Latvija (C-345/14, EU:C:2015:784, 13. punkts); kā arī 2019. gada 21. novembris, *Deutsche Post* u.c. (C-203/18 un C-374/18, EU:C:2019:999, 39. punkts).

minētā prasība *inter alia* ir izpildīta, ja, regulējot pilnībā iekšējas situācijas, iekšzemes likumos tiek piemēroti tādi paši risinājumi kā Savienības tiesībās [18], lai it īpaši novērstu diskrimināciju pret saviem pilsoņiem vai jebkādu konkurences kropļošanu [19] vai lai nodrošinātu, ka salīdzināmās situācijās ir vienots tiesiskais regulējums [20].

35. Turpmākā judikatūra attiecībā uz *Dzodzi* judikatūras paplašinājuma precīzo tvērumu ir saglabājusies visai nenoteikta. No šīs judikatūras izrietošie principi vairākos gadījumos, šķiet, ir piemēroti ļoti vispārīgi.

36. Proti, dažos gadījumos Tiesa bija pat akceptējusi neskaidras, netiešas vai nosacītas atsauces uz Savienības tiesībām. Tā tas bija, piemēram, lietā *BIAO*, kurā valsts noteikumos "nebija burtiska [attiecīgo Savienības noteikumu] atveidojuma", bet valsts valdība un iesniedzējtiesa piekrita, ka Tiesas spriedums būtu saistošs valsts līmenī [21]. Tādā pašā veidā lietā *BAT* Tiesa pieņēma nolēmumu, pamatojoties uz faktu, ka "valsts tiesību akti iekšējo situāciju risināšanai neapstrīdami bija pielīdzināti risinājumiem, kas izmantoti Kopienas tiesībās", lai gan konkrētajā aplūkotajā tiesību normā šajā ziņā nebija sniegta tieša atsauce uz Savienības tiesībām [22].

37. Līdzīgi lietā *Kofisa* Tiesa bija atzinusi atsauci situācijā, kad valsts tiesību normā, kas regulēja iekšējo situāciju, nebija sniegta atsauce uz kādu konkrētu Savienības tiesību normu, bet tikai uz Savienības attiecīgajiem "muitas tiesību aktiem" [23]. Tieši tāpat lietā *Schoonbroodt* Tiesa taisīja spriedumu, lai gan attiecīgajās valsts tiesību normās bija vien atsauce uz "Kopienas tiesību principiem" [24]. Visbeidzot, lietā *Ostas celtnieks* Tiesa atzina savu kompetenci saskaņā ar *Dzodzi* judikatūru, neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, ka ir bijusi tieša un beznosacījumu atsauce [25].

38. Interesanti, ka lietās *Federconsorzi* un *Fournier* [26] Tiesa bija apstiprinājusi kompetenci pat tādos apstākļos, kad atsauces uz attiecīgajiem EK noteikumiem nebija iekļautas nekādā valsts tiesiskajā regulējumā, bet tikai privāttiesību līgumos vai nolīgumos, kurus bija noslēgušas valsts iestādes.

39. Turklāt lietās *Kofisa* un *Poseidon* Tiesa spriedumu taisīja, pamatojoties uz pieņēmumu, ka tās spriedums būs saistošs iesniedzējtiesai. Tiesa konstatēja – lietas materiālos nekas neliecina, ka valsts tiesa būtu pilnvarota atkāpties no tā, kā attiecīgos Savienības noteikumus ir interpretējusi Tiesa [27]. Lietā *Fournier* Tiesa gāja vēl tālāk, atzīstot savu kompetenci pēc tam, kad tā bija konstatējusi, ka attiecīgie valsts noteikumi ietilpst jomā, ko neietver attiecīgā direktīva, un attiecīgi valsts noteikumos izmantotajiem terminiem "var arī nebūt tāda pati nozīme kā terminiem, kas izmantoti [attiecīgajā] direktīvā". Tiesa nosprieda, ka "valsts tiesai kā vienīgajai tiesai, kuras kompetencē ir interpretēt [attiecīgās valsts tiesību normas], [šajās tiesību normās] lietotajiem terminiem ir jāpiešķir tāda nozīme, kādu tā uzskata par atbilstošu, un šajā ziņā tai nav saistoša tai pašai direktīvā izmantotajai frāzei piešķirtā nozīme" [28].

18 Spriedums, 2006. gada 16. marts, *Poseidon Chartering* (C-3/04, EU:C:2006:176, 17. punkts).

19 Skat. tostarp spriedumu, 1997. gada 17. jūlijs, *Leur-Bloem* (C-28/95, EU:C:1997:369, 32. punkts).

20 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 1997. gada 17. jūlijs, *Giloy* (C-130/95, EU:C:1997:372, 28. punkts), kā arī 2016. gada 21. jūlijs, *VM Remonts* u.c. (C-542/14, EU:C:2016:578, 18. punkts).

21 Spriedums, 2003. gada 7. janvāris (C-306/99, EU:C:2003:3, 92. punkts).

22 Spriedums, 2004. gada 29. aprīlis, *British American Tobacco* (C-222/01, EU:C:2004:250, 41. punkts).

23 Spriedums, 2001. gada 11. janvāris, *Kofisa Italia* (C-1/99, EU:C:2001:10, 18.–33. punkts).

24 Spriedums, 1998. gada 3. decembris, *Schoonbroodt* (C-247/97, EU:C:1998:586, 15. punkts).

25 Spriedums, 2016. gada 14. janvāris, *Ostas celtnieks* (C-234/14, EU:C:2016:6, 20. un 21. punkts).

26 Attiecīgi spriedumi, 1992. gada 25. jūnijs (C-88/91, EU:C:1992:276, 2. un 3. punkts) un 1992. gada 12. novembris (C-73/89, EU:C:1992:431, 13., 14. un 22. punkts).

27 Spriedumi, 2001. gada 11. janvāris, *Kofisa Italia* (C-1/99, EU:C:2001:10, 31. punkts), un 2006. gada 16. marts, *Poseidon Chartering* (C-3/04, EU:C:2006:176, 18. punkts).

28 Spriedums, 1992. gada 12. novembris (C-73/89, EU:C:1992:431, 22. un 23. punkts).

40. Visbeidzot, dažos gadījumos Tiesa nav sīki iztirzājusi, kāpēc saskaņā ar *Dzodzi* judikatūru atbildēt uz prejudiciālu jautājumu ir tās kompetencē. Tā tikai atkārtoja judikatūru, nepaskaidrojot, kā izklāstītie principi ir piemērojami lietas faktiem [29].

b) Par robežām

41. Lai gan *Dzodzi* judikatūra ir kļuvusi pastāvīga, to aizvien ir kritizējuši vairāki ģenerāladvokāti – F. Dž. Džeikobss [*F. G. Jacobs*] lietās *Leur-Bloem* [30] un *BIAO* [31], D. Ruiss-Harabo Kolomers [*D. Ruiz-Jarabo Colomer*] lietā *Kofisa* [32] un A. Ticāno [*A. Tizzano*] lietā *Adam* [33]. Būtībā šie ģenerāladvokāti, pirmkārt, uzskatīja – fakts, ka Līgumos nav skaidri izslēgta kompetence, ir nepārliecinošs, ņemot vērā tajos paredzēto kompetences piešķiršanas pamatprincipu, otrkārt, apšaubīja, ka pastāv Savienības intereses faktiski nodrošināt saskanīgu interpretāciju, treškārt, uzsvēra, ka ir neierasti interpretēt Savienības tiesību normas ārpus to īstā konteksta, un, ceturtkārt, apšaubīja Tiesas atbildes saistošo raksturu šādos apstākļos. Pamatojoties uz to, minētie ģenerāladvokāti aicināja Tiesu atteikties no *Dzodzi* judikatūras vai katrā ziņā to piemērot šauri.

42. Tiesa nekad nav sekojusi priekšlikumam atteikties no *Dzodzi* judikatūras. Tomēr laika gaitā tā ir ieviesusi noteiktus ierobežojumus.

43. Pirmkārt, lietā *Kleinwort Benson*, sekojot ģenerāladvokāta K. Tezauro [*C. Tesauro*] ieteikumam [34], Tiesa atzina, ka tai nav kompetences, pamatojoties uz to, ka attiecīgajās valsts tiesībās nav paredzēta "tieša un beznosacījumu atsauce" uz attiecīgajām Savienības tiesību normām, bet tās ņemtas vienīgi kā paraugs, pilnībā nepārņemot to noteikumus. Turklāt Tiesa atzīmēja, ka valsts tiesībās bija skaidri noteikts, ka valsts tiesai nebūtu obligāti saistoša Tiesas sniegtā interpretācija [35].

44. Lai arī "tiešas un beznosacījumu atsauces" tests turpmākajos gados pēc sprieduma pasludināšanas lietā *Kleinwort Benson* [36] ne vienmēr tika ievērots, Tiesa pakāpeniski to piemēroja aizvien stingrāk. Tādējādi tā noraidīja lietas, kurās atsauce bija neskaidra, nepierādīta vai pārāk vispārīga [37] un kurās atsauce neradīja tādas sekas, ka Tiesas sniegtā atbilde uz prejudiciālo jautājumu būtu saistoša iesniedzējtiesai [38]. Tiesa savukārt pieņēma tos lūgumus sniegt prejudiciālus nolēmumus, kuros no Tiesai iesniegtajiem dokumentiem bija skaidrs – valsts tiesībās ir noteikts, ka Savienības tiesību normas ir padarītas piemērojamas tieši un bez nosacījumiem [39]. Vairākos gadījumos Tiesa bija pieņēmusi lūgumus sniegt prejudiciālus nolēmumus tikai pēc tam, kad bija pārliecinājusies, ka

29 Skat., piemēram, spriedumus, 2015. gada 3. decembris, *Quenon K.* (C-338/14, EU:C:2015:795, 15.–19. punkts), un 2017. gada 17. maijs, *ERGO Poisťovňa* (C-48/16, EU:C:2017:377, 26.–32. punkts).

30 C-28/95, EU:C:1996:332.

31 C-306/99, EU:C:2001:608.

32 Secinājumi lietā *Kofisa Italia* (C-1/99 un C-226/99, EU:C:2000:498, 28. un nākamie punkti).

33 C-267/99, EU:C:2001:190, 22.–35. punkts.

34 Ģenerāladvokāta K. Tezauro [*C. Tesauro*] secinājumi lietā *Kleinwort Benson* (C-346/93, EU:C:1995:17, 18. un nākamie punkti).

35 Spriedums, 1995. gada 28. marts (C-346/93, EU:C:1995:85, 20. un nākamie punkti).

36 Apskatam un kritikai skat. Krommendijk, J., "Wide Open and Unguarded Stand our Gates: The CJEU and References for a Preliminary Ruling in Purely Internal Situations", *German Law Journal*, 18. sēj., 2017, 1359.–1394. lpp.; un Arena, A., *Le 'situazioni puramente interne' nel diritto dell'Unione Europea*, Editoriale Scientifica, Neapole, 2019, 127.–143. lpp. un 180.–200. lpp.

37 Skat., piemēram, spriedumus, 2014. gada 18. decembris, *Generali-Providencia Biztosító* (C-470/13, EU:C:2014:2469, 25. punkts), un 2016. gada 16. jūnijs, *Rodríguez Sánchez* (C-351/14, EU:C:2016:447, 66. punkts). Skat. arī rīkojumu, 2016. gada 28. jūnijs, *Italsempione – Spedizioni Internazionali* (C-450/15, nav publicēts, EU:C:2016:508, 21.–23. punkts).

38 Skat., piemēram, rīkojumu, 2015. gada 3. septembris, *Orrego Arias* (C-456/14, nav publicēts, EU:C:2015:550, 24. un 25. punkts).

39 Skat., piemēram, spriedumu, 2018. gada 27. jūnijs, *SGI* un *Valériane* (C-459/17 un C-460/17, EU:C:2018:501, 28. punkts).

Savienības tiesību normas, kuru interpretācija Tiesai ir lūgta, būs saistošas valsts iestādēm [40]. Vajadzības gadījumā Tiesa nevilcinājās izmantot sagatavošanas darbus, lai pārliecinātos, ka valsts likumdevējs patiešām bija iecerējis valsts iekšējas situācijas un situācijas, kurās ir piemērojamas Savienības tiesības, interpretēt vienādi [41].

45. Otrkārt, lietā *Ullens de Schooten* Tiesa uzsvēra, ka lietās, kas attiecas uz pamatbrīvībām, tās kompetence atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem pilnībā iekšējās situācijās ir izņēmums. Turpinājumā tā sistematizēja šo jautājumu, uzskaitot četras apstākļu kopas, kurās tās kompetencē tomēr ietilpst atbildēt uz prejudiciālajiem jautājumiem (*Dzodzi* judikatūra ir viena no tām). Svarīgi, ka Tiesa arī norādīja – tādā situācijā, kurā visi elementi atrodas vienas vienīgas dalībvalsts iekšienē, "iesniedzējtiesai atbilstoši tam, kas ir prasīts Tiesas Reglamenta 94. pantā, ir Tiesai jānorāda, ka, neraugoties uz tā absolūti iekšējo raksturu, strīds, ko tā izskata, ir saistīts ar Savienības tiesību normām [..], kas prasīto prejudiciālo interpretāciju padara vajadzīgu strīdus atrisināšanai" [42].

46. Tiesas nesenā judikatūra (pirms un pēc *Ullens de Schooten*), šķiet, apstiprina, ka Tiesa ir gatava rūpīgāk pārbaudīt, vai iesniedzējtiesas ir pienācīgi iesniegušas Tiesai visu informāciju, kas nepieciešama, lai pozitīvi noteiktu tās kompetenci [43].

47. Treškārt, pastāv spriedums *Nolan*. Šajā lietā Tiesa nosprieda, ka *Dzodzi* judikatūra nav piemērojama, ja "Savienības tiesību aktā ir skaidri noteikti gadījumi, kas ir izslēgti no tā piemērošanas jomas". Tiesa nosprieda – "nevar tikt apstiprināts vai prezumēts, ka pastāv Savienības intereses, lai jomā, kuru Savienības likumdevējs ir izslēdzis no viņa pieņemtā tiesību akta piemērošanas jomas, tiktu veikta vienveidīga šī tiesību akta noteikumu interpretācija" [44].

48. Tiešām, spriedumu *Nolan* varētu saprast tādējādi, ka tajā ir noteikts – *Dzodzi* judikatūras noteikums nav piemērojams gadījumos, kad Savienības tiesību normās, uz kurām ir sniegta atsauce valsts tiesību aktos, ir skaidri izslēgtas tādas situācijas kā pamatlietā aplūkotās. Tomēr, ja *Nolan* tiktu interpretēts šādi, tas būtu ūnikums judikatūrā [45].

49. Turpmākajās lietās Tiesa ir skaidri atzinusi, ka šāda (plaša) *Nolan* interpretācija ir kļūdaina. Lietā *E* Tiesa vairs nesekoja šādai loģikai, atzīmējot, ka "lietai, kurā tika taisīts minētais spriedums, bija raksturīgas īpatnības, kas nepastāv pamatlietā" [46]. Nesenāk – lietā G.S. un V.G. Tiesa uzsvēra, ka tās kompetence "nevar pamatoti atšķirties atkarībā no tā, vai attiecīgās [Savienības] tiesību normas piemērošanas joma ir tikusi ierobežota, definējot tās piemērošanas gadījumus vai nosakot izslēgšanas gadījumus, jo abas šīs likumdošanas metodes var tikt izmantotas vienādi" [47]. Konkrēti, Tiesa izskaidroja, ka *Dzodzi* judikatūras mērķis ir "ļaut Tiesai lemt par Savienības tiesību normu interpretāciju – neatkarīgi no apstākļiem, kādos tās ir paredzēts piemērot, – *situācijās, kuras Līgumu autori vai Savienības likumdevējs nav uzskatījuši par lietderīgām ietvert šo normu piemērošanas jomā*" [48].

40 Skat. spriedumus, 2003. gada 7. janvāris, *BIAO* (C-306/99, EU:C:2003:3, 92. punkts), un 2013. gada 14. marts, *Allianz Hungária Biztosító* u.c. (C-32/11, EU:C:2013:160, 18. un 22. punkts).

41 Spriedumi, 2013. gada 7. novembris, *Isbir* (C-522/12, EU:C:2013:711, 29. punkts), un 2019. gada 21. novembris, *Deutsche Post* u.c. (C-203/18 un C-374/18, EU:C:2019:999, 40. punkts).

42 Spriedums, 2016. gada 15. novembris (C-268/15, EU:C:2016:874, 47.–55. punkts, it īpaši 53. un 55. punkts).

43 Skat., piemēram, spriedumus, 2011. gada 7. jūlijs, *Agafiței* u.c. (C-310/10, EU:C:2011:467, 43. punkts); 2014. gada 20. marts, *Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona* (C-139/12, EU:C:2014:174, 46. un 47. punkts); 2019. gada 24. oktobris, *Belgische Staat* (C-469/18 un C-470/18, EU:C:2019:895, 24. un 25. punkts); un 2020. gada 30. janvāris, *I.G.I.* (C-394/18, EU:C:2020:56, 47.–54. punkts). Skat. arī rīkojumus, 2014. gada 3. jūlijs, *Tudoran* (C-92/14, EU:C:2014:2051, 41. un 42. punkts), un 2016. gada 12. maijs, *Sahyouni* (C-281/15, EU:C:2016:343, 27.–31. punkts).

44 Spriedums, 2012. gada 18. oktobris (C-583/10, EU:C:2012:638, 32.–57. punkts).

45 Vienīgais nolēmums, kuru varbūt varētu saprast kā tādu, kas ir saskaņā ar *Nolan*, lai arī ar *a contrario* pamatojumu, ir 2020. gada 26. marta spriedums *Kreissparkasse Saarlouis* (C-66/19, EU:C:2020:242, 25. un 26. punkts).

46 Spriedums, 2019. gada 13. marts (C-635/17, EU:C:2019:192, 42. punkts).

47 Spriedums, 2019. gada 12. decembris, G.S. un V.G. (Sabiedriskās kārtības apdraudējums) (C-381/18 un C-382/18, EU:C:2019:1072, 47. punkts).

48 Spriedums, 2019. gada 12. decembris, G.S. un V.G. (Sabiedriskās kārtības apdraudējums) (C-381/18 un C-382/18, EU:C:2019:1072, 47. punkts). Mans izcēlums.

50. Tāpēc es uzskatu, ka *Nolan* drīzāk būtu jāsaprot kā lieta, kurā Tiesa noraidīja savu kompetenci tā iemesla dēļ, ka Savienības tiesību normu, kuras interpretācija tika lūgta, valsts likumdevējs bija "izmantojis" tādā kontekstā, kas bijis pārāk attālināts no sākotnējā konteksta. Patiešām, Savienības tiesību norma ne tikai nebija piemērojama konkrētajai situācijai *ratione personae*, bet arī tiesiskais konteksts, kurā iekļāvās valsts tiesību norma, būtiski atšķīrās.

2. "Dzodzi" judikatūras nostiprināšana un precizēšana

51. Kaut arī *Dzodzi* judikatūra ir tikusi kritizēta, Tiesa to ir konsekventi apstiprinājusi. Tomēr, kā izriet no iepriekš sniegtā pārskata, nebūt nav skaidrs, kādos apstākļos lieta tiks pieņemta, pat ja tā faktiski ir ārpus Savienības akta piemērošanas jomas, un kādas ir šādas paplašināšanas precīzas robežas.

52. Es uzskatu, ka Tiesai būtu jāizmanto iespēja, ko dod šī lieta, lai sniegtu vismaz noteiktu skaidrību šajā jautājumā [49]. Nepastāvot precīzākam regulējumam, valsts tiesām trūkst norāžu, kad tās var uzdot Tiesai jautājumus par tādu Savienības tiesību normu interpretāciju, kuras tikai netieši ir piemērojamas pamatlietā. Šajā saistībā nav nepieciešams atgādināt – katrs lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas tiek noraidīts procesuālu iemeslu dēļ, neizbēgami nozīmē, ka tiek neracionāli izmantots gan iesniedzējtiesas, gan Tiesas laiks un resursi.

53. Nākamajos punktos es izklāstīšu, kādiem nosacījumiem, manuprāt, ir jābūt izpildītiem, lai lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas ir ārpus Savienības tiesību normas piemērošanas jomas, būtu pieņemams saskaņā ar *Dzodzi* pieeju. Divi no šiem nosacījumiem, proti, divkāršais materiālo tiesību nosacījums un procesuālais nosacījums, jau izriet no Tiesas judikatūras (a). Es ierosinu skaidri apstiprināt, ka papildus šiem diviem nosacījumiem pastāv arī trešais materiālo tiesību nosacījums, kas attiecas uz interesi nodrošināt jēdzienisku vienveidību, ko cenšas panākt ar šādu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu (b).

a) Tieša un beznosacījumu atsauce un valsts tiesas pienākums paskaidrot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu

54. Pirmais *materiāltiesiskais* nosacījums, kas faktiski ir divkāršs nosacījums, pirmo reizi tika izvirzīts spriedumā *Kleinwort Benson* un vēlāk tika apstiprināts virknē lietu, proti, valsts tiesību aktā ir jābūt "tiešai un beznosacījumu atsaucei" uz Savienības tiesību normām, kuru interpretācija tiek lūgta Tiesai. Dabiski rodas jautājums – kad atsauce ir tieša un bez nosacījumiem?

55. Manuprāt, jēdziens "tieša" ir jāsaprot tādējādi, ka norādei ir jābūt konkrētai un nepārprotamai pretstatā vispārīgai (vai abstraktai) atsaucei [50]. Šādu prasību noteikti izpilda valsts noteikumi, kuros ir ietverta skaidra atsauce uz Savienības noteikumiem, kas ir norādīti vai viegli identificējami. Tomēr nevar izslēgt, ka atsauces, kas nav ietvertas pašā valsts tiesību normā, bet citos dokumentos, piemēram, tiesību akta pavaddokumentos (vai citos sagatavošanas darbos) vai īstenošanas tiesību aktos, tālab ir uzskatāmas par pietiekami saprotamām un skaidrām [51].

49 Taisnību sakot, es – tāpat kā mani priekšgājēji, kurus es citēju savos secinājumos, – faktiski uzskatu, ka *Dzodzi* judikatūras virziens ir anomālija un būtu jāatmet. Papildus tam, ka šī judikatūra ir ļoti apšaubāma no konstitucionālā viedokļa, it īpaši mūsdienās, kad, iespējams, atšķirībā no pagātnes tiek daudz stingrāk uzraudzīts tas, kas "ietilpst Savienības tiesību jomā", *Dzodzi* pieeja ir radusies arī brīdī, kad valsts tiesas iesniedza daudz mazāk lūgumu sniegt prejudiciālus nolēmumus un Tiesai acīmredzot nebija nekādu iebildumu uzņemties papildu darba slodzi. Taču man ir arī aizdomas, ka Tiesa vēl nav gatava spert šādu soli.

50 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 21. decembris, *Cicala* (C-482/10, EU:C:2011:868, 25. punkts), un 2013. gada 7. novembris, *Romeo* (C-313/12, EU:C:2013:718, 19.–38. punkts). Sal. arī ar ģenerāladvokāta P. Krusa Viljalona [*P. Cruz Villalón*] secinājumiem *Allianz Hungária Biztosító* u.c. (C-32/11, EU:C:2012:663, 29. punkts).

51 Skat. līdzīgi ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumus lietā *ETI* u.c. (C-280/06, EU:C:2007:404, 39. punkts) un ģenerāladvokāta P. Pikamēes [*P. Pikamäe*] secinājumus apvienotajās lietās *Deutsche Post* u.c. (C-203/18 un C-374/18, EU:C:2019:502, 47. un 48. punkts).

56. Savukārt jēdziens "beznosacījumu", šķiet, nozīmē, ka Savienības tiesību normas, uz kurām tiek sniegta atsauce, "situācijai pamatlietā būtu piemērojamas bez ierobežojumiem"[52], un tas nozīmē, ka iesniedzējtiesa nevar atkāpties no Tiesas sniegtās interpretācijas[53]. Šāda jēdziena "beznosacījumu" izpratne izriet no minētās judikatūras, kurā Tiesa ir uzsvērusi – ir svarīgi, ka tās spriedums ir saistošs pamatlietā[54].

57. Pēc *Ullens de Schooten* kļuva arī skaidrs, ka pastāv *procesuāls* nosacījums, kas jāizpilda, lai Tiesa pieņemtu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu *Dzodzi* tipa lietā. Tiesas kompetence situācijās, kad Savienības tiesības nav tieši piemērojamas lietas faktiem, ir izņēmums un tādējādi jāinterpretē šauri. Turklāt tas, ka Tiesa skaidri un detalizēti zina par attiecīgajiem valsts tiesību aktiem, ir it īpaši svarīgi *Dzodzi* tipa lietās, jo atbilstība un vajadzība Tiesai atbildēt ne vienmēr ir acīmredzama[55]. Tādējādi iesniedzējtiesas uzdevums ir paskaidrot Tiesai, kāpēc, lai gan attiecīgās Savienības tiesību normas nav tieši piemērojamas pamatlietā, jautājums ir Tiesas kompetencē. Ja šāda atbilstoša informācija šajā ziņā netiek sniegta, Tiesa nevar vienkārši atzīt savu kompetenci[56].

b) Interese nodrošināt "jēdzienisku vienveidību"

58. Manuprāt, ir vēl viens *papildu* nosacījums, kas jāizpilda, lai atzītu Tiesas kompetenci *Dzodzi* tipa lietās. Lai arī judikatūrā[57] var atrast šā nosacījuma pēdas, jāatzīst, ka Tiesa līdz šim nav uz to skaidri atsaukusies. Taču, šķiet, šis papildu nosacījums izriet no pašas *Dzodzi* judikatūras pamatā esošās loģikas.

59. Galvenais Tiesas kompetences pamatojums *Dzodzi* tipa lietās – ko Tiesa ir atkārtojusi gandrīz kā mantru visā judikatūrā – ir tas, ka atsauču gadījumos Savienības interesēs ir nodrošināt atbilstošo Savienības tiesību normu vienveidīgu interpretāciju, "lai izvairītos no turpmākām interpretācijas atšķirībām". Ņemot vērā šo lietu struktūru, netieši ir redzams, ka šī "interpretācijas vienveidība" attiecas uz Savienības interesēm saglabāt *iekšējo vienveidību dalībvalstī* un nevis Savienības tiesību normu vienveidīgu interpretāciju Savienības dalībvalstīs, kas būtu patiešām tradicionālāks gadījums Savienības tiesībās. Pretējā gadījumā ir visai grūti ieraudzīt, tieši kādā veidā katra atsevišķa dalībvalsts, kas vienpusēji valsts līmenī saglabā atšķirīgus noteikumus ārpus Savienības tiesību piemērošanas jomas, varētu apdraudēt Savienības tiesību vienveidību.

60. Tomēr es nespēju saprast, kāpēc pilnīgi visām atsaucēm uz Savienības tiesībās atrodamajām normām, principiem vai koncepcijām būtu obligāti jāraisa Savienības interese nodrošināt (tā saukto) "jēdzienisko vienveidību".

52 Spriedums, 2011. gada 21. decembris, *Cicala* (C-482/10, EU:C:2011:868, 27. punkts).

53 Rīkojums, 2014. gada 9. septembris, *Parva Investitsionna Banka* u.c. (C-488/13, EU:C:2014:2191, 29. punkts).

54 Skat. iepriekš šo secinājumu 44. punktu.

55 Šajā ziņā skat. Ritter, C., "Purely Internal Situations, Reverse Discrimination, Guimont, Dzodzi and Article 234", *European Law Review*, 31, 2006, 690.–710. lpp., 709. lpp.; un Iglesias Sanchéz, S., "Purely Internal Situations and the Limits of EU law: A Consolidated Case Law or a Notion to be Abandoned?", *European Constitutional Law Review*, 14, 2018, 7.–36. lpp., 31. lpp.

56 Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta N. Vāla [*N. Wahl*] secinājumus apvienotajās lietās *Venturini* u.c. (no C-159/12 līdz C-161/12, EU:C:2013:529, 54. –62. punkts).

57 Patiešām, dažus Tiesas nolēmumus var interpretēt tādējādi, ka tie liek domāt – ir "jābūt pierādītam", ka Savienībai ir faktiska interese interpretēt attiecīgās tiesību normas, lai turpmāk izvairītos no interpretācijas atšķirībām (skat. it īpaši spriedumu, 2011. gada 7. jūlijs, *Agafiței* u.c. (C-310/10, EU:C:2011:467, 42. punkts); skat. arī spriedumus, 2012. gada 12. jūlijs, *SC Volksbank România* (C-602/10, EU:C:2012:443, 87. un 88. punkts), un 2017. gada 19. oktobris, *Europamur Alimentación* (C-295/16, EU:C:2017:782, 32. punkts)), vai ka [Savienības interese] ir "apsverama" (spriedums, 2017. gada 19. oktobris, *Solar Electric Martinique* (C-303/16, EU:C:2017:773, 29. punkts)).

61. Es varu saprast interesi nodrošināt jēdzienisku vienveidību – ne tikai attiecībā uz Savienību, bet vēl jo vairāk attiecībā uz dalībvalsti –, lai neveidotos situācija, kurā divas noteikumu kopas valsts līmenī darbojas *funkcionāli un juridiski salīdzināmā kontekstā*. Visticamāk, tas būtu gadījumā, kad šiem noteikumiem ir viens un tas pats *mērķis* un tie attiecas uz vienu un to pašu *priekšmetu*. Man šķiet, ka šādās – un vienīgi šādās – situācijās ir gan vēlams, gan iespējams šīs divas noteikumu kopas interpretēt saskanīgi.

62. Patiešām, vairāki ģenerāladvokāti ir brīdinājuši Tiesu par bīstamību interpretēt noteikumu ārpus tā konteksta vai piemērot to faktu kopumam, kas atšķiras no faktiem, kuri bijuši prātā Savienības likumdevējam [58]. Es varu tikai pievienoties šīm bažām. Tomēr, ja abu šo noteikumu kopu konteksts pamatā ir analogs, šie riski, bez šaubām, ir mazāki.

63. Tālab būtu nepieciešami precizējumi attiecībā uz prasību, ka iekšzemes un Savienības tiesību normām ir jāattiecas uz vienu *priekšmetu*. Patiešām, ciktāl iekšzemes tiesību normas regulē jomu, kas ir ārpus Savienības tiesību normu tvēruma, šāda prasība acīmredzami nevar būt paredzēta, lai nodrošinātu pilnīgu identiskumu, bet drīzāk – lai nodrošinātu šo tiesību normu priekšmetu saskari, tuvumu vai ciešu līdzību.

64. Šī prasība, visticamāk, tiek izpildīta, ja valsts iestādes nolemj paplašināt Savienības tiesību normu piemērošanas jomu attiecībā uz "blakus esošām" situācijām, lai vienādi aplūkotu Savienības reglamentētās situācijas un pilnībā iekšējas situācijas. Tas tā ir it īpaši tad, kad attiecīgajām iekšzemes tiesību normām, tā teikt, "trūkst viena posma" – vai tas būtu *ratione materiae*, *ratione personae*, *ratione loci* vai *ratione temporis* – salīdzinājumā ar Savienības tiesisko regulējumu, uz kuru šajās tiesību normās ir iekļauta atsauce.

65. Judikatūras piemēri palīdz labāk saprast šo jēdzienu. Lietā *Dzodzi* konkrētie EK un valsts noteikumi skaidri attiecās uz vienu un to pašu jautājumu, proti, attiecīgi uz Savienības un Beļģijas pilsoņu laulāto uzturēšanās tiesību iegūšanu. Beļģijas tiesa tādējādi jautāja Tiesai, vai *Dzodzi* kundzei būtu šīs tiesības, ja viņa *ratione personae* ietilptu attiecīgo EK tiesību normu tvērumā [59]. Lietā *Leur-Bloem* Nīderlandes likumdevējs, transponējot Savienības noteikumus nodokļu politikas jomā, kuri piemērojami saistībā ar dažādu dalībvalstu uzņēmumu apvienošanu, sadalīšanu, aktīvu nodošanu un daļu apmaiņu, šo noteikumu tvērumu paplašināja, attiecinot tos arī uz divu Nīderlandes uzņēmumu apvienošanu [60]. Lietās *SGI* un *Solar Electric Martinique* Francijas likumdevējs būtībā paredzēja, ka Savienības PVN noteikumi ir piemērojami aizjūras departamentiem un teritorijām, lai gan šie aizjūras departamenti un teritorijas ir skaidri izslēgtas no attiecīgo Savienības direktīvu piemērošanas jomas [61]. Lietā *Europamur* attiecīgajos Spānijas likumos Savienības tiesību normas par uzņēmēju negodīgu komercpraksi pret patērētājiem tika piemērotas plašāk, lai regulētu arī uzņēmēju savstarpējo komercpraksi [62]. Vairākkārt Tiesa ir sniegusi atbildi par LESD 101. panta pareizu interpretāciju gadījumos, kad attiecīgie nolīgumi vai prakse nebija ietekmējuši konkurenci iekšējā tirgū, bet varētu būt valsts konkurences noteikumu pārkāpums [63].

58 Skat. iepriekš šo secinājumu 41. punktu.

59 *Dzodzi*, 29.–43. punkts.

60 Spriedums, 1997. gada 17. jūlijs, *Leur-Bloem* (C-28/95, EU:C:1997:369, 31. un 32. punkts).

61 Attiecīgi spriedumi, 2017. gada 19. oktobris, *Solar Electric Martinique* (C-303/16, EU:C:2017:773, 29. punkts), un 2018. gada 27. jūnijs, *SGI* un *Valériane* (C-459/17 un C-460/17, EU:C:2018:501, 28. punkts).

62 Spriedums, 2017. gada 19. oktobris, *Europamur Alimentación* (C-295/16, EU:C:2017:782, 31. punkts).

63 Skat. tostarp iepriekš 17. zemsvītras piezīmē minēto judikatūru.

66. Pat daudzajos gadījumos, kuros Tiesa tiešas un beznosacījumu atsauces pastāvēšanu varētu būt novērtējusi pretimnākoši, piemēram, lietās *Fournier*, *Ostas celtnieks* vai *BIAO*[64], fakts paliek fakts, ka konkrētajās valsts tiesību normās tika vien īstenota attiecīgo Savienības tiesību normu piemērošanas jomas paplašināšana par "vienu posmu"[65].

67. Tomēr, jo tālāk valsts tiesību akti virzās ārpus konteksta, kurā Savienības tiesību normas ir iecerētas un darbojas, jo mazākas ir Savienības (un attiecīgās dalībvalsts) intereses nodrošināt jēdzienisku vienveidību, un jo vājāk pamatota ir Tiesas kompetence. Tiesa, iespējams, varētu izmantot savu kompetenci, lai interpretētu Savienības tiesību normas par cūku pārvadājumiem ar autotransportu gadījumā, ja dalībvalsts paplašinātu šī noteikuma piemērošanas jomu, attiecinot to arī uz aitu pārvadājumiem ar autotransportu. Taču – vai Tiesa, atsaucoties uz lietu *Dzodzi*, pasludinātu savu kompetenci, ja dalībvalsts, pamatojoties uz skaidru un beznosacījumu atsauci, šīs tiesību normas vai tikai dažus šo normu noteikumus paplašināti attiecinātu arī uz cilvēku pārvadājumiem kosmosā?

68. Protams, dalībvalstu iestādēm nekas neliedz iedvesmoties no pastāvošajām Savienības tiesību normām un izmantot tās – vai dažus tajās izmantotos principus, jēdzienus un terminus –, lai reglamentētu *citus* jautājumus. Taču to radošā izpausme transplantēt jaunus elementus Savienības tiesību normās nevar būt iemesls tam, lai neparasti un neierobežoti paplašinātu Tiesas kompetenci.

69. Tādējādi šī pamatā esošā loģika ir viens no posmiem. Praktiski, atkāpjoties tikai vienu soli ārpus esošā Savienības tiesiskā regulējuma, vienlaikus saglabājot šī satvara vispārējo loģiku, problēmai nevajadzētu rasties. Tomēr, ja valsts likumdevējs veic vairākus mazus solīšus, var pēkšņi izrādīties, ka tas ir visai milzīgs lēciens Tiesai, kurai tad būtībā tiek lūgts netieši izspriest lietu, kam ir ļoti maza saistība ar sākotnējo Savienības tiesību instrumentu.

c) Starpposma kopsavilkums

70. Tātad īsumā – lai Tiesa atzītu savu kompetenci lietā, kurā attiecīgās Savienības tiesības tiek piemērotas valsts tiesā tāda iemesla dēļ, ka valsts līmenī to piemērošana ir paplašināta, pārsniedzot sākotnēji paredzēto piemērošanas jomu, ir jābūt izpildītiem trim nosacījumiem.

71. *Pirmkārt*, valsts tiesībās ir jābūt tādai tiešai un beznosacījumu atsaucei uz Savienības tiesību normu, kuras interpretācija Tiesai tiek lūgta, kas ne vien padara šo Savienības tiesību normu skaidri piemērojamu izskatāmajā lietā, bet arī nozīmē to, ka Tiesas sniegtās norādes šajā lietā būs saistošas attiecīgo lietu izskatošajai valsts tiesai.

72. *Otrkārt*, ar valsts tiesību aktiem paplašinātajām Savienības tiesību normām joprojām ir jādarbojas funkcionāli un juridiski salīdzināmā kontekstā, kurā joprojām saglabājas interese nodrošināt jēdzienisku vienveidību un kurā Savienības tiesību normu interpretācija var joprojām sniegt kādu praktisku palīdzību iesniedzējtiesai.

73. *Treškārt*, iesniedzējtiesas pienākums ir precīzi izskaidrot, kā izskatāmajā lietā tiek izpildītas šīs abas minētās prasības, izklāstot attiecīgās valsts tiesību normas.

64 Attiecīgi spriedumi, 1992. gada 12. novembris, *Fournier* (C-73/89, EU:C:1992:431, 23. punkts) (Savienības direktīvā par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu iekļautā jēdziena integrēšanu nolīgumā, kas regulē to pašu priekšmetu); 2003. gada 7. janvāris, *BIAO* (C-306/99, EU:C:2003:3, 68.–77. punkts) (Savienības grāmatvedības noteikuma paplašināšana uz noteiktām situācijām, kas neietilpst Savienības attiecīgās direktīvas piemērošanas jomā); un 2016. gada 14. janvāris, *Ostas celtnieks* (C-234/14, EU:C:2016:6, 17.–19. punkts) (Savienības publisko iepirkumu noteikumu paplašināšana attiecībā uz līgumu, kura vērtība ir zem Savienības attiecīgajā direktīvā noteiktās robežvērtības).

65 Taču skat. arī spriedumu, 2012. gada 12. jūlijs, *SC Volksbank România* (C-602/10, EU:C:2012:443, 85.–93. punkts), kurā Tiesa piekrita, ka tās kompetencē ir interpretēt Savienības tiesību normas par patēriņa kredītlīgumiem, lai gan šīs tiesību normas nebija piemērojamas pamatlietā *ratione temporis* un *ratione materiae*. Tomēr nav apstrīdams, ka abas noteikumu kopas bija piemērojamas ļoti līdzīgās situācijās, jo tās attiecās uz vienu un to pašu priekšmetu (kredītlīgumiem) un tām bija viens un tas pats mērķis (aizsargāt patērētājus).

74. Ievērojot šo satvaru, tagad izvērtēšu Tiesas kompetenci šajā lietā.

3. Par konkrēto lietu

75. Pirmkārt, runājot par pēdējo minēto procesuālo nosacījumu, informācija, kas vajadzīga, lai Tiesa varētu lemt par savu kompetenci, ir skaidri norādīta lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu. Iesniedzējtiesa patiešām izsmeļoši paskaidro iemeslus, kāpēc, tās ieskatā, Tiesai ir kompetence saskaņā ar *Dzodzi* judikatūru. Tādējādi Tiesai šajā saistībā nav jāizdara pieņēmumi par valsts tiesību aktiem.

76. Otrkārt, neapšaubāmi attiecīgajā valsts tiesību aktā, proti, *AO*, ir ietverta "tieša un beznosacījumu" atsauce uz Regulas 2016/679 noteikumiem. Skaidra atsauce uz minētās regulas noteikumiem ir iekļauta *AO* 2.a, 32.b un 32.e pantā. Turklāt *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunktā ir noteikts, ka vārdi "izvirzīt, īstenot vai aizstāvēt civiltiesiskus prasījumus vai aizstāvēties pret civiltiesiskiem prasījumiem [..]" ir jāinterpretē, ievērojot Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta j) apakšpunktu [66]. Nodoms pielīdzināt abas tiesību normu kopas atklājas arī minētā likuma paskaidrojuma rakstā. Turklāt nav strīda par to, ka Tiesas atbilde iesniedzējtiesai būtu saistoša.

77. Treškārt, es tomēr ļoti šaubos, vai pastāv interese nodrošināt jēdzienisku vienveidību. Proti, man šķiet, ka Savienības tiesību un valsts tiesību attiecīgajām normām, tās vērtējot gan *makrolīmenī* (tās ietverošā juridiskā instrumenta kontekstā), gan *mikrolīmenī* (koncentrējoties tikai uz konkrētajiem noteikumiem), nav nedz kopīga mērķa, nedz kopīga priekšmeta.

78. Vispirms diez vai ir nepieciešamība uzsvērt būtiskās atšķirības – satura un mērķa ziņā – starp abiem tiesiskajiem regulējumiem, kuros ietilpst abas šīs tiesību normas. 23. panta 1. punkts ir noteikums, kurš ietverts Vispārīgajā datu aizsardzības regulā, kas ir noteikumu *apkopojums*, kurā reglamentēta personas datu apstrāde vienotajā tirgū [67]. Minētajā regulā – pirmkārt un galvenokārt – ir noteiktas datu apstrādes izmantošanas robežas, lai aizsargātu datu subjektu pamattiesības.

79. Savukārt 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkts ir noteikums, kas iekļauts Vācijas Nodokļu kodeksā – pilnīgi atšķirīgā juridiskā instrumentā. Šajā instrumentā ietvertie noteikumi, tostarp noteikumi par datu apstrādi, ir vērsti uz to, lai garantētu vienveidīgu un likumīgu aplikšanu ar nodokļiem un nodrošinātu nodokļu ieņēmumus.

80. Turklāt abi šie konkrētie noteikumi, aplūkojot tos kopumā vai atsevišķi, atšķiras arī mērķa un satura ziņā.

81. Regulas 2016/679 23. pantā ir paredzēts, kādās situācijās Savienībai vai dalībvalstīm ir atļauts ierobežot Regulas 2016/679 III nodaļā garantētās tiesības, kas parasti tiek piešķirtas datu subjektiem (piemēram, piekļuves tiesības, tiesības uz [personas datu] labošanu vai dzēšanu), un atbilstošie pārziņa pienākumi (piemēram, informēšanas pienākumi). Tajā uzskaitītajās situācijās (kas ir jāinterpretē šauri) atsevišķas publiskās vai privātās intereses var ierobežot fizisku personu pamattiesības uz personas datu aizsardzību [68].

66 Pilnībā citēts šo secinājumu 11. punktā.

67 Skat. it īpaši Regulas 2016/679 2. un 4. apsvērumu un 1. pantu.

68 Skat. it īpaši Regulas 2016/679 4. un 73. apsvērumu. Plašāk skat. Feiler, L., Forgó, N., Weig, M., *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) – A Commentary*, GLP, 2018, 138.–140. lpp.; Moore, D., "Comment to Article 23 – Restrictions", Kuner, C., Bygrave, L., Docksey, C., Drechsler, L. (red.), *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) – A Commentary*, Oxford University Press, 2020, 543.–554. lpp.; un Ehmann, E., Selmayer, M. (red.), *Datenschutz-Grundverordnung: Kommentar*. 2. izd., C. H. Beck, 2018, 467.–469. lpp.

82. Savukārt *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkts, kas ietverts *AO* pirmās daļas ceturtajā nodaļā ("Datu aizsardzība un nodokļu noslēpums"), ietilpst noteikumu kopumā, kura mērķis ir reglamentēt, kad Vācijas nodokļu iestādes drīkst (vai nedrīkst) izpaust vai izmantot nodokļu maksātāju datus, kuri tām ir kļuvuši pieejami ar nodokļiem saistīto procedūru kontekstā. No šāda skatpunkta, kā izriet arī no šīs lietas, šie noteikumi faktiski darbojas kā fiziskas personas tiesību piekļūt valsts iestāžu rīcībā esošajai informācijai ierobežojumi.

83. Precīzāk, iesniedzējtiesa paskaidro, ka *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkts tika ieviests, lai labotu nodokļu administrācijas neizdevīgo statusu maksātnespējas procesā. Vācijas tiesībās prasība par atcelšanu, kas celta maksātnespējas procesā, ir civiltiesiska prasība, kura tiek skatīta civillietu tiesās. Saskaņā ar Vācijas maksātnespējas likumiem privāto tiesību kreditori un publisko tiesību kreditori ir vienlīdzīgā situācijā, tādējādi publisko tiesību prasījumiem, piemēram, nodokļiem un sociālās apdrošināšanas iemaksām, nav augstākas prioritātes.

84. Tomēr, kā to arī norāda iesniedzējtiesa, pirms *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkta pieņemšanas nodokļu iestādes praktiski atradās nelabvēlīgākā situācijā nekā jebkurš cits privātais kreditors. Tā kā valsts judikatūra bija vērsta uz plašas piekļuves piešķiršanu saistībā ar noteikumiem par informācijas brīvību un piekļuvi informācijai, maksātnespējas administratori varēja pieprasīt nodokļu iestādēm piekļuvi nodokļu informācijai par maksātnespējīgo parādnieku. Tādējādi šie administratori, pilnībā pārzinot lietas apstākļus, varēja izlemt, vai pret šīm iestādēm celt atcelšanas prasības maksātnespējas procesā. Šāda iespēja nepastāv attiecībā uz maksātnespējīgā parādnieka privātajiem kreditoriem, jo uz šiem kreditoriem neattiecas tiesību akti par informācijas brīvību.

85. Šādā likumdošanas kontekstā un praksē Vācijas likumdevējs ieviesa *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunktu, lai izvairītos no tā, ka nodokļu iestādes maksātnespējas procedūrā atrodas nelabvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar citiem privātiem kreditoriem.

86. Attiecīgi abu tiesību normu *mērķi* ir pilnībā atšķirīgi: Regulas 2016/679 23. panta nolūks ir panākt, ka ar datu apstrādi saistītās fizisko personu pamattiesības (piemēram, tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi), no vienas puses, un nepieciešamība saglabāt citas leģitīmas intereses demokrātiskā sabiedrībā (piemēram, valsts drošību), no otras puses, ir taisnīgā līdzsvarā. Savukārt *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkta mērķis ir novērst pamanīto nelīdzsvarotību attiecībā pret nodokļu iestādēm, kas pastāv, kad tiek celtas atcelšanas prasības maksātnespējas procesu kontekstā.

87. Turklāt, lai sasniegtu šādu mērķi, *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkts nepavisam nav tāds, ka tas vienkārši paplašina Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta piemērošanas jomu, attiecinot to uz noteiktām "blakus esošām" situācijām – tas "aizņemas" noteikumu no šīs regulas un ar intriģējošu likumdošanas atsauci piemēro to visai atšķirīgai apstākļu kopai. Šāda juridiska konstrukcija tomēr iespējama vienīgi tāpēc, ka citos valsts tiesiskā regulējuma elementos tai ir iepriekš bijuši vairāki citi Regulas 2016/679 piemērošanas jomas paplašinājumi *ratione materiae* un *ratione personae*.

88. Pirmkārt, Regulas 2016/679 23. panta 1. punkts attiecas tikai uz *fiziskām* personām, savukārt *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkts attiecas uz visām fiziskām un *juridiskām* personām. Faktiski šajā lietā piekļuve informācijai tika lūgta saistībā ar *juridiskas* personas nodokļu datiem. Tas acīmredzami nav sīkums, proti, 23. panta 1. punktā prasīto līdzsvarošanu ne vienmēr var veikt tādā pašā veidā attiecībā uz datiem, kas attiecas uz juridisku personu, kurai Regula 2016/679 pat nav piemērojama, tādējādi norādot uz to, ka netiek veikta nekāda līdzsvarošana vai tiesību aktu izvērtējums attiecībā uz šādu situāciju. Fiziskas personas intereses aizsargāt savu un savas ģimenes privāto dzīvi nevar salīdzināt ar juridiskas personas interesēm, kurai, iespējams, ir jāaizsargā dati, kas attiecas, piemēram, uz tās uzņēmumu, organizāciju vai nodokļu stāvokli.

89. Otrkārt, kā paskaidroja Vācijas valdība, lai piekļūtu maksātnespējīgā parādnieka datiem, maksātnespējas administrators saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir "trešā persona"[69]. Līdz ar to nevar uzskatīt, ka maksātnespējas administrators rīkojas, pamatojoties uz tiesībām, kuras datu subjekts (administrētā sabiedrība) viņam ir nodevis. Savukārt Regulas 2016/679 23. panta 1. punkts attiecas uz datu subjekta tiesībām un datu pārziņa pienākumiem. Šis noteikums vienkārši vispār neattiecas uz trešo personu piekļuvi valsts iestāžu rīcībā esošajai informācijai.

90. Treškārt, Regulas 2016/679 23. panta 1. punkts atšķirībā no *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkta neattiecas uz ierobežojumiem piekļūt publisko iestāžu rīcībā esošai informācijai, pamatojoties uz pārskatāmības un atklātības noteikumiem. Ar šo Savienības noteikumu tiek paredzēti pieļaujami datu subjektu tiesību ierobežojumi (tostarp piekļuves tiesību ierobežojumi), cenšoties panākt, ka datu turētāji un apstrādātāji (neatkarīgi no tā, vai tie ir privātie vai publiskie datu turētāji vai apstrādātāji) ievērotu viņu tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

91. Līdz ar to Regulas 2016/679 23. panta 1. punkts ir noteikums, kurā ir atļauti īpaši izņēmumi atsevišķām datu subjektu tiesībām, kas izriet no Vispārīgās datu aizsardzības regulas sistēmas un loģikas. Tā mērķis ir panākt taisnīgu līdzsvaru starp indivīdu, tas ir, fizisku personu, pamattiesībām un noteiktām vitāli svarīgām publiskām un privātām interesēm.

92. *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunktā šis noteikums ir "transplantēts", cenšoties nodrošināt zināmu līdzsvaru pilnīgi atšķirīgā tiesiskā un faktisko apstākļu kontekstā. Šī valsts tiesību norma faktiski kalpo tam, lai ierobežotu valsts noteikumu par piekļuvi valsts iestāžu rīcībā esošajai informācijai pārāk plašo piemērošanas jomu, liedzot noteiktām (trešajām) personām piekļuvi ar nodokļiem saistītai informācijai, lai (no jauna) panāktu lietas dalībnieku līdzsvaru atcelšanas prasībās maksātnespējas procesos.

93. Visbeidzot, Regulas 2016/679 23. panta 1. punkts un *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkts ir dažādu tiesību sistēmu sastāvdaļa, tiem ir dažādi mērķi, un tie atbilst pilnīgi atšķirīgai loģikai. Es neredzu iemeslu, kādēļ Savienības interesēs noteikti būtu un, iespējams, arī Vācijas Federatīvās Republikas interesēs būtu nodrošināt to jēdzienisko vienveidību.

94. Pamatojoties uz to, es ierosinu Tiesai atzīt, ka šajā lietā tās kompetencē nav atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem.

95. Tomēr, tā kā mans pienākums ir (pilnībā) palīdzēt Tiesai, es īsumā izskatīšu prejudiciālos jautājumus pēc būtības – ar būtisku atrunu, ka, ņemot vērā visus šeit sniegtos skaidrojumus, es nedomāju, ka Tiesa varētu sniegt iesniedzējtiesai lietderīgu atbildi saistībā ar tajā izskatāmo lietu.

96. Runājot metaforās, tas ir līdzīgi tam, it kā kāds, kas spēlē šahu hokeja hallē, lai izlemtu, vai viņš varētu veikt rokādi ar savu karalieni, hokeja tiesnesim prasītu, vai ir piemērojams izņēmums no pārmetiena aizlieguma situācijā, kad abas komandas ir mazākuma sastāvā, bet tikai viens vārtsargs pamet savu vārtsarga laukumu un dodas ripas virzienā. Atbilde uz šādu jautājumu, visticamāk, ir – hokeja noteikumi *neaizliedz* šādu gājienu, taču man ir aizdomas – tas tā ir tāpēc, ka var droši pieņemt, ka tajos nav nekas sakāms par rokādi ar karalieni šahā.

B. Par prejudiciālo jautājumu būtību

97. Ar šiem trim jautājumiem iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai valsts tiesību norma, piemēram, *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkts, kas ierobežo tiesības piekļūt nodokļu iestāžu rīcībā esošajiem personas datiem, ja šie dati var tikt izmantoti, lai pret šīm iestādēm celtu ar maksātnespēju pamatotas atcelšanas prasības, ir saderīga ar Regulas 2016/679 23. panta 1. punktu.

69 Attiecībā uz šo Regulas 2016/679 jēdzienu skat. 4. panta 10) punktu.

98. Kā izriet no iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem, atbilde uz šo jautājumu var būt tikai apstiprinoša. Ņemot vērā Regulas 2016/679 atšķirīgo saturu, piemērošanas jomu un mērķi, tajā nekas nav sakāms par Vācijas iestāžu *konkrēto* tiesisko izvēli ierobežot valsts tiesību normu par informācijas brīvību piemērošanas jomu maksātnespējas procesa kontekstā, lai atjaunotu privāttiesību un publisko tiesību kreditoru vienlīdzību.

99. Katrā ziņā un neraugoties uz grūtībām "pielāgot" Savienības tiesību normu šīs lietas faktiem, es centīšos to interpretēt, *it kā* tā būtu piemērojama tādā situācijā kā pamatlietā.

1. Par pirmo jautājumu

100. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai saskaņā ar Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta j) apakšpunktu ir atļauti ierobežojumi, kas ieviesti *valsts iestāžu* interesēs pretstatā privātpersonu interešu aizsardzībai.

101. Iesniedzējtiesa norāda – valsts likumdevējs acīmredzami ir pieņēmis, ka šāda iespēja pastāv: *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunktā ir tieša atsauce uz Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta j) apakšpunktu. Tomēr šī tiesa norāda – daži tiesībzinātnieki paužot viedokli, ka 23. panta 1. punkta i) un j) apakšpunktā paredzētie gadījumi pieļauj ierobežojumus, kas vērsti tikai uz privāto interešu aizsardzību, tādējādi tie nevar "aptvert" publiskā mērķa sasniegšanu.

102. Federālā zeme, kā arī Čehijas un Vācijas valdības uzskata, ka uz pirmo jautājumu ir jāatbild apstiprinoši. Attiecībā uz (abstrakto) jautājumu par 23. panta 1. punkta i) un j) apakšpunkta uzbūvi es piekrītu to viedoklim. No Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta j) apakšpunkta formulējuma un mērķa neizriet, ka šī tiesību norma nebūtu piemērojama attiecībā uz *valsts iestādēm*.

103. Šā punkta j) apakšpunktā ir atsauce tikai uz "civilprasību izpildi", neparedzot nekādus ierobežojumus attiecībā uz tiesvedības pušu privāto vai publisko raksturu. Saskaņā ar Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta (vai 73. apsvēruma) formulējumu no šīs tiesību normas piemērošanas jomas netiek izslēgtas civiltiesiskās prasības, kurās piedalās valsts iestādes kā prasītājas vai kā atbildētājas.

104. Turklāt, pat ja civiltiesiskās prasības pārsvarā savstarpēji ceļ privātpersonas saistībā ar privātām interesēm, es nesaskatu nevienu pamatotu iemeslu, kādēļ Savienības likumdevējs būtu vēlējies atšķirīgi attiekties pret civiltiesiskiem procesiem, kuros puses ir valsts iestādes. Manuprāt, jebkāds šāds noteikums, ar kuru vieniem prasītājiem tiktu piešķirtas lielākas tiesības nekā citiem, būtu visai dīvains.

105. Pieņemu, ka j) apakšpunktā minētā noteikuma mērķis ir ļaut Savienības vai valsts likumdevējam izlemt, ka saistībā ar tiesvedībām par civiltiesisko prasību izpildi strīdus gadījumā īpašie noteikumi par informācijas atklāšanu pierādījumu iegūšanas ietvaros prevalē pār vispārējiem datu aizsardzības noteikumiem. Vairākumā jurisdikciju patiešām ir paredzēti īpaši informācijas atklāšanas pierādījumu iegūšanas ietvaros režīmi tiesvedībās, tostarp civilprocesos. Tomēr starp dalībvalstu režīmiem pastāv būtiskas atšķirības. Ņemot vērā šādu režīmu nozīmīgumu, var izdarīt pieņēmumu, ka Savienības likumdevējs varētu nolemt, ka datu aizsardzības noteikumi nedrīkst ietekmēt šo režīmu piemērošanu. Tam tā loģiski ir jābūt neatkarīgi no tā, vai puses ir privāto vai publisko tiesību subjekti, un neatkarīgi no privātās vai publiskās intereses, kas ir pamatā viņu prasībai vai aizstāvībai.

106. Savukārt Komisija aizstāv pretēju viedokli. Tā apgalvo, ka Regulas 2016/679 23. panta 1. punktā ir principiāli nošķirti izņēmumi, kuru mērķis ir aizsargāt a)–h) apakšpunktā uzskaitītās *sabiedrības intereses*, un izņēmumi, kuru mērķis ir aizsargāt i) un j) apakšpunktā uzskaitītās *privātās intereses*. Tā paskaidro, ka tiesību normā, kas bijusi pašreizējās tiesību normas priekštece

(Direktīvas 95/46/EK[70] 13. pants), neesot bijis j) apakšpunkta un tas pievienots vien pašreiz spēkā esošajā regulā. Komisija apgalvo – tā kā šī tiesību norma tika pievienota saraksta beigās kā j) apakšpunkts, nevis tā sākumā, tai tāpat kā i) apakšpunktam ir jābūt vērstai uz privāto interešu aizsardzību.

107. Komisija arī piebilst, ka j) apakšpunkts pievienots, lai kodificētu Tiesas secinājumus lietā *Promusicae*[71], kurā tā bija konstatējusi *acīmredzamu robu* noteikumos, kas atbilst pašreizējam 23. pantam, attiecībā uz (privāto) pušu spēju īstenot savas tiesības valsts tiesās. Tās ieskatā, šiem grozījumiem bija ļoti konkrēta un šaura piemērošanas joma.

108. Tomēr ne Regulas 2016/679 tekstā, ne sagatavošanas darbos es neredzu nevienu elementu, kas pamatotu Komisijas argumentāciju. It īpaši attiecībā uz sagatavošanas darbiem man šķiet visai dīvaini, ka Komisija nav iesniegusi Tiesā nevienu šādu dokumentu vai vismaz uz to atsaukusies savos apsvērumos.

109. Katrā ziņā no publiski pieejamiem sagatavošanas darbiem ir redzams, ka j) apakšpunkts neparādās priekšlikumā pieņemt regulu, ko Komisija bija iesniegusi apspriešanai 2012. gadā[72]. Šo apakšpunktu vēlāk ir iekļāvusi Padome[73]. Tomēr dokumentos, kurus man bija iespēja pārskatīt, es neredzu nekādas pēdas, kas liecinātu par Savienības likumdevēja nodomu ierobežot šā grozījuma piemērošanas jomu, attiecinot to vien uz privāto pušu celtām izpildes prasībām[74]. Es arī neatrodu nekādu īpašu norādi, ka Savienības likumdevējs būtu strukturējis iespējamo ierobežojumu uzskaitījumu saskaņā ar sabiedrības interešu un privāto interešu dihotomiju, kā to apgalvojusi Komisija.

110. Mani arī nepārliecina arguments, ka j) apakšpunkta paredzētā piemērojamība ir visai šaura, jo Savienības likumdevējs esot vēlējies reaģēt tikai uz spriedumu lietā *Promusicae*.

111. Spriedums lietā *Promusicae* varēja patiešām mudināt j) apakšpunkta ieviešanu. Tomēr es nesaskatu, kāpēc pēc tam, kad šis jautājums tika "atvērts" ar spriedumu, likumdevējs noteikti bija vēlējies ierobežot grozījumu, attiecinot to tikai uz konkrētiem šā strīda faktiem. Kāpēc ierobežot grozījumu, attiecinot to vien uz civiltiesiskām prasībām, ko cēlušas *privātpersonas privātās interesēs*? Kā minēts šo secinājumu 104. un 105. punktā, šāds noteikums, šķiet, ir visai nesaprātīgs.

112. Tāpēc, manuprāt, nav neviena iemesla, lai secinātu, ka Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta j) apakšpunkts ļauj ieviest ierobežojumus tikai tad, ja civilprasības ceļ privātpersonas.

2. Par otro jautājumu

113. Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta j) apakšpunktā minētais termins "civilprasību izpilde" ietver arī *aizstāvību* pret civiltiesiskām prasībām un – tādā gadījumā – vai tām jau ir jābūt celtām.

70 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV 1995, L 281, 31. lpp.).

71 Spriedums, 2008. gada 29. janvāris (C-275/06, EU:C:2008:54, 51.–55. punkts).

72 Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (Vispārīgā datu aizsardzības regula), COM(2012) 11 *final*, 2012. gada 25. janvāris (54. un 55. lpp.).

73 Skat. arī Padomes 2015. gada 1. jūnija dokumentu 9398/15 (145. un 146. lpp.) un 2015. gada 11. jūnija dokumentu 9565/15 (107. un 108. lpp.).

74 Atliekot malā plašāku strukturālo jautājumu par to, cik lielā mērā šādam iespējamam nodomam vispār ir kāda nozīme, ja tas nekādā veidā neatspoguļojas tiesību akta tekstā vai tā apsvērumos, – sīkāk skat. manus secinājumus lietā *BV* (C-129/19, EU:C:2020:375, 119.–123. punkts).

114. Iesniedzējtiesa paskaidro, ka *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunktā būtībā ir noteikts princips, saskaņā ar kuru tādā situācijā kā pamatlietā pienākums sniegt informāciju ir balstīts tikai uz civiltiesību normām. Tomēr šajās (valsts) tiesību normās ir noteikts, ka pienākums sniegt informāciju pierādījumu iegūšanas ietvaros ir tikai tad, ja atcelšanas prasība maksātnespējas procesā ir *celta* pēc būtības un ja tiesvedība attiecas uz prasības *būtības un apmēra tālāku noteikšanu*. Tādējādi, kamēr nav noteikts atgūšanas pienākums, maksātnespējas administrators var tikai lūgt informāciju maksātnespējīgajam parādniekam.

115. Iesniedzējtiesa norāda, ka Regulas 2016/679 vācu valodas versijā 23. panta 1. punkta j) apakšpunktā izmantotais jēdziens "Durchsetzung" tradicionāli attiecas uz prasītāja darbības jomu un galvenokārt tiek izmantots kā sinonīms pēc būtības konstatēta prasījuma izpildei. Šis termins faktiski ir līdzīgs terminam "enforcement", kas ietverts regulas angļu valodas versijā, un terminam "exécution" regulas franču valodas versijā. Pamatojoties uz to, iesniedzējtiesa jautā, vai aizstāvību pret civiltiesiskiem prasījumiem var ietilpināt jēdzienā "izpilde". Šajā kontekstā tā vērš uzmanību uz to, ka citos šīs regulas noteikumos ir atsauce uz likumīgu prasību "celšanu", "īstenošanu" un "aizstāvēšanu" [75].

116. Ja formulējums "civilprasību izpilde" ietver nodokļu iestāžu *aizstāvību* pret šādām prasībām, iesniedzējtiesas ieskatā, rodas vēl viens jautājums – vai prasījumiem (šajā gadījumā atcelšanas prasījumiem maksātnespējas procesā) ir jābūt jau izvirzītiem vai pietiek ar to, ka informācija tiek pieprasīta, lai šādus prasījumus pārbaudītu. Patiešām, *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkta formulējumā ir atsauce uz nodokļu iestādes tiesību subjekta aizstāvību no "pret to izvirzītiem civiltiesiskiem prasījumiem [..]" [76]. Tas liecina, ka prasītājs jau ir izvirzījis prasījumu pret pretējo pusi un šā prasījuma būtība jau ir pamatota. Tomēr ir iespējama arī atšķirīga gramatiskā interpretācija. Turklāt, ja ar valsts tiesību normu tiesības piekļūt nodokļu datiem tiktu izslēgtas tikai izpildes procedūrās, šāda tiesību norma lielā mērā būtu neefektīva, jo maksātnespējas administrators jau būs ieguvis nepieciešamo informāciju. Tādēļ iesniedzējtiesa sliecas interpretēt *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunktu tādējādi, ka jēdziens "izvirzīta" [prasība] ietver arī "izvirzāmu" vai "iespējamu" [prasījumu].

117. Arī attiecībā uz otro jautājumu es piekrītu federālās zemes, kā arī Čehijas un Vācijas valdību viedokļiem.

118. Vispirms man šķiet – civilprasību *izpilde* obligāti nozīmē, ka tiek izvērtēti argumenti, kas sniegti, lai pamatotu prasības esamību, kā arī argumenti, kas pamato tās neesamību. Pretēja interpretācija nebūtu saderīga ar pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu. Proti, tā izjauktu tiesvedības dalībnieku procesuālo līdzsvaru, dodot priekšroku prasītājam. Tādējādi jēdzienam "izpilde" ir jāietver jēdziens "aizsardzība" pret prasītāja celto prasību.

119. Šo secinājumu neatspēko tas, ka citās šīs regulas tiesību normās ir izmantota frāze "lai celtu, īstenotu vai aizstāvētu" attiecībā uz tiesībām tiesā. Pirmkārt, var gadīties, ka šo tiesību normu izstrāde dažādos laikos ir gājusi "caur dažādām rokām" (kā minēts, j) apakšpunktu Padome bija pievienojusi vēlāk). Otrkārt, starp šajās citās tiesību normās lietotajiem terminiem netiek izmantots termins "izpilde", un tādējādi tās nevar jēgpilni salīdzināt.

120. Sekojot šai pašai loģikai, es arī uzskatu, ka Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta j) apakšpunktā paredzētais ierobežojums nav atkarīgs no nosacījuma, ka civilprasībai jābūt jau celtai.

75 Regulas 2016/679 9. panta 2. punkta f) apakšpunkts, 17. panta 3. punkta e) apakšpunkts, 18. panta 1. punkta c) apakšpunkts un 2. punkts, 21. panta 1. punkta otrais teikums un 49. panta 1. punkta e) apakšpunkts.

76 Mans izcēlums.

121. Jāatzīst – regulā izmantoto terminu dažādās valodās [77] var saprast tādējādi, ka tas attiecas tikai uz tiesvedības izpildes posmu, proti, posmu, kurā vajadzības gadījumā ar piespiedu līdzekļiem tiek panākts, ka tiesvedības dalībnieks ievēro [attiecīgo nolēmumu]. Tomēr šo terminu var saprast arī plašāk, proti, ka tas attiecas uz tiesvedības sākumu, lai panāktu, ka tiek atzītas un tādējādi aizsargātas personas subjektīvās tiesības.

122. Man šķiet, priekšroka būtu jādod šai pēdējai minētajai interpretācijai. Es neredzu loģiku, kāpēc lai Savienības likumdevējs ļautu dalībvalstīm saglabāt savu īpašo režīmu attiecībā uz informācijas atklāšanu pierādījumu iegūšanas ietvaros tikai noteiktos civilprocesos vai tā posmos un nevis citos. Ja civiltiesisko procedūru integritātes un taisnīguma aizsardzībai dalībvalstij ir iemesls ieviest datu subjekta tiesību (un datu pārziņa pienākumu) ierobežojumus, šīm tiesību normām principā droši vien būtu jābūt piemērojamām visos tiesvedības posmos [78].

123. Citāda interpretācija, šķiet, būtu neloģiska, proti, kāpēc lai dalībvalstis ierobežotu piekļuvi tiesvedības beigu (jeb izpildes) posmā, bet neierobežotu agrāk? Iesniedzējtiesa pareizi norāda, ka administrators līdz tam laikam jau varētu būt ieguvis pieprasīto informāciju un tiesību norma, kas ierobežo piekļuvi, būtu kļuvusi bezjēdzīga.

124. Tādējādi es secinu, ka Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta j) apakšpunktā ietvertais jēdziens "civilprasību izpilde" ietver arī aizsardzību pret civilprasībām un neaprobežojas tikai ar situācijām, kurās prasība jau ir celta.

3. Par trešo jautājumu

125. Visbeidzot, ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai ar Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta e) apakšpunktu ir saderīga tāda valsts tiesību norma kā *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkts, ar kuru tiek ierobežotas tiesības piekļūt nodokļu iestāžu rīcībā esošajiem datiem, ja tos var izmantot, lai celtu atcelšanas prasības maksātnespējas procesā pret šīm iestādēm.

126. Iesniedzējtiesa norāda, ka *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunktā ir atsauce nevis uz 23. panta 1. punkta e) apakšpunktu, bet gan uz j) apakšpunktu. Taču šī tiesa neizslēdz, ka e) apakšpunkts tomēr varētu būt derīgs tiesiskais pamats šai valsts tiesību normai. Šajā saistībā iesniedzējtiesa jautā, vai var uzskatīt, ka mērķi, ko cenšas panākt ar *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunktu, proti, nodrošināt, ka nodokļu iestādes ir līdzvērtīgā stāvoklī ar citiem kreditoriem ar maksātnespēju pamatotu atcelšanas prasību gadījumā, lai nodrošinātu vienveidīgu nodokļu politiku un aizsargātu nodokļu ieņēmumus, ir "svarīgi vispārējo sabiedrības interešu mērķi" e) apakšpunkta izpratnē. Turklāt iesniedzējtiesa arī jautā, vai saistībā ar e) apakšpunktu pamatlietā aplūkotā valsts tiesību norma ir "nodokļu jautājums", ciktāl tajā skatīto strīdus jautājuma priekšmetu reglamentē nevis nodokļu likumi, bet gan maksātnespējas likumi.

127. Šajā saistībā – bet jau ar iepriekš pausto atrunu [79] – man vēlreiz jāpiekrīt federālās zemes un Čehijas un Vācijas valdību viedoklim, ka uz šo jautājumu jāatbild apstiprinoši.

77 Šis formulējums ir līdzīgs *inter alia* formulējumam regulas čehu ("vymáhání"), spāņu ("ejecución"), somu ("täytäntöönpano"), itāļu ("esecuzione"), portugāļu ("execução") un slovāku ("vymáhanie") valodas versijās.

78 Pēc analoģijas skat. pamatoti plašāku loģiku, ko Tiesa 2018. gada 13. septembra spriedumā *Buccioni* (C-594/16, EU:C:2018:717, 35. punkts) ir ietvērusi, interpretējot formulējumu "var izpaust civillietu vai komerclietu tiesvedībā", attiecībā uz to, vai šai tiesvedībai ir faktiski jābūt izskatīšanas stadijā.

79 Šo secinājumu 93.–95. punkts.

128. Saskaņā ar 23. panta 1. punkta e) apakšpunktu ierobežojumi ir paredzēti, lai aizsargātu "citus svarīgus [..] dalībvalsts vispārējo sabiedrības interešu mērķus, jo īpaši Savienībai vai dalībvalstij *svarīgas ekonomiskās vai finanšu intereses*, tostarp monetāros, budžeta un *nodokļu jautājumus*" [80]. Tādējādi jau no Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta e) apakšpunkta formulējuma izriet, ka dalībvalstis ir tiesīgas ierobežot noteiktas tiesības, kas piešķirtas ar šo regulu, lai aizsargātu ekonomiskās intereses nodokļu jautājumos.

129. Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta e) apakšpunktā būtībā ir pārņemts Direktīvas 95/46 [81] 13. panta 1. punkta e) apakšpunkts, attiecībā uz kuru Tiesa ir nospriedusi, ka "ar Direktīvu 95/46 piešķirtās datu aizsardzības ierobežojums nodokļu mērķiem ir šajā direktīvā *expressis verbis* paredzēts" [82].

130. Protams, kā uzsver Komisija, Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta e) apakšpunktā ir uzskaitīti vairāki izņēmumi, un tādējādi tas ir jāinterpretē šauri. Jāatzīst, ka tā – kā vispārējs noteikums – ir pareiza pieeja. Tomēr e) apakšpunkts pats par sevi nav ierobežojums, bet tikai leģitīma mērķa izklāsts. Jau pašā būtībā leģitīma mērķa formulējums ir atvērts. Tas ir kopīgs lielākajai daļai Regulas 2016/679 23. panta 1. punktā uzskaitīto interešu (it īpaši valsts drošība, aizsardzība un sabiedrības drošība). Skaidrs, ka iemesls ir tāds, ka 23. panta 1. punktā atļauto ierobežojumu šaura interpretācija un piemērošana tiek nodrošināta, pieprasot, lai tiktu ievēroti tā šīs tiesību normas pirmajā teikumā paredzētie nosacījumi, proti, ierobežojumi ir i) jāievieš ar tiesību aktu, ii) jāievēro pamattiesību un pamatbrīvību būtība, un iii) demokrātiskā sabiedrībā tie ir nepieciešami un samērīgi.

131. Tādējādi 23. panta 1. punkta e) apakšpunktā tiek prasīts vienīgi tas, lai intereses, kuras dalībvalsts vēlas aizsargāt, būtu "būtiskas". Arī šajā gadījumā regula nesniedz nekādu norādi par to, ko var (vai nevar) uzskatīt par "būtisku".

132. Personīgi es formulētu, ka "būtisks" ir vienkārši "tāds, kas ir pelnījis aizsardzību", proti, tās ir intereses, kas tiek atzītas par leģitīmām Savienības tiesību sistēmā, ciktāl ir ļauts atkāpties no vairākām Savienības tiesību normām. Tādējādi, ja izvirzītās intereses ir vispārējas (*vispārējo* sabiedrības interešu mērķis) un ja tās nav pretrunā Savienības tiesību normām vai principiem vai katrā ziņā nav netaisnīgas vai negodīgas, ir skaidrs, ka šīs intereses ietilpst e) apakšpunkta piemērošanas jomā.

133. Tālab nav vajadzības norādīt, ka mērķis nodrošināt vienveidīgu nodokļu politiku un aizsargāt nodokļu ieņēmumus Savienības tiesību sistēmā tiek atzīts par leģitīmu mērķi [83]. Tomēr vai tas, kādā konkrētā veidā ar *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunktu tiek īstenots šis mērķis, neiziet ārpus "drošas telpas" robežām, kas dalībvalstīm ir piešķirtas saskaņā ar Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta e) apakšpunktu?

134. Es tā neuzskatu.

135. Es neredzu, kāpēc lai Savienības tiesības, it īpaši Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta e) apakšpunkts, būtu jāinterpretē tādējādi, ka nav pieļaujama tāda valsts tiesību norma kā *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkts, kuras mērķis ir nodrošināt, lai nodokļu iestādes būtu līdzvērtīgā situācijā ar citiem kreditoriem ar maksātnespēju pamatotu atcelšanas prasību gadījumos.

80 Mans izcēlums.

81 Šo secinājumu 106. punkts.

82 Spriedums, 2017. gada 27. septembris, *Puškár* (C-73/16, EU:C:2017:725, 42. punkts).

83 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2005. gada 13. decembris, *Marks & Spencer* (C-446/03, EU:C:2005:763, 51. punkts), un 2007. gada 13. marts, *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* (C-524/04, EU:C:2007:161, 68. punkts).

136. Papildus tam, ka atkal jau no Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta ir grūti izsecināt jebkādu nostāju jautājumā par publisko tiesību un privāto tiesību kreditoru vienlīdzību maksātnespējas procedūrā, es vēlētos arī norādīt, ka vairākās citās dalībvalstīs nodokļu iestādēm maksātnespējas procedūrās ir privileģēts stāvoklis. Tātad var iedomāties, ka Vācijas likumdevējs var uzskatīt – šādās tiesvedībās nodokļu iestādēm (vismaz) nevajadzētu atrasties nelabvēlīgākā situācijā nekā privātajiem kreditoriem.

137. Komisija tomēr norāda – tas, ka tiek nodrošināta vienlīdzīga attieksme pret nodokļu administrāciju un privāto tiesību kreditoriem tādās lietās, kāda ir pamatlietā, ir nevis vispārējas sabiedrības intereses, bet gan pašas valsts intereses, kas nevar tikt līdzsvarotas ar datu subjekta pamattiesībām piekļūt datiem, kuri par viņu savākti. Tāpēc Komisija uzskata – Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta e)apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāda valsts tiesību norma kā *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkts.

138. Atklāti sakot, es neredzu, kāds ir pamats, lai nošķirtu "vispārējas sabiedrības intereses" un "pašas valsts intereses". Tā kā Komisija nav sniegusi skaidrojumu šajā jautājumā un es neatrodu nekādas pēdas tam Regulas 2016/679 tekstā, Komisijas argumentus uzskatu par nepārliecinošiem.

139. Ņemot vērā iepriekš minēto, es secinu, ka tāda valsts tiesību norma kā *AO* 32.c panta 1. punkta 2. apakšpunkts, kas ierobežo tiesības piekļūt nodokļu iestāžu rīcībā esošajai informācijai, ja šī informācija vēlāk var tikt izmantota, lai pret šīm iestādēm celtu ar maksātnespēju pamatotu atcelšanas prasību, nav uzskatāma par nesaderīgu ar Regulas 2016/679 23. panta 1. punkta e) apakšpunktu, tomēr praktiski galvenokārt tāpēc, ka šai pēdējai minētajai tiesību normai šajā konkrētajā jautājumā nav nekādas nozīmes.

V. Secinājumi

140. Ierosinu Tiesai atzīt, ka tās kompetencē nav atbildēt uz *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa, Vācija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem.